

~~171~~
5928

Kölblus.

Ludwig Thoma.

Wassermoise
näitelava
+ TARTUS. +

109

Eesti Üliõpilaste Seltsi
raamatukogule

Wanemuise näitelawa poolt

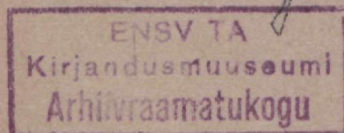
Kõlblus.

Kälganäng kolmes waatuses.

Ludwig Thoma

Tõlkanud: K. Kadak

Wanemuise näitelawa.
Juuni 1910.

76095

Osalised

Fritz Beermann, kapitalist.

Lina Beermann, tema naene

Effie, nende tütar.

Adolf Bolland, kaubanduurik.

Klara Bolland, tema naene.

Dr. Hauser, advokat.

Proua Lund, vanem naesterahvas.

Hans Jakob Dobler, luuletaja.

Preili Koch-Pinneberg, maalija.

Otto Warner, gümnaasiumi kooliõpetaja.

Habahärra von Limbach, hertsoglik

politsei president.

Oskar Kröbel, hertsoglik politseiasessor.

Madame Ninon de Beauderville

Habahärra Botho von Schmettau,

hertsoglik kammerhärra ja adjutant.

Josef Reischer, kirjutaja.

Betty, toatüdruk Beermannide juures

Kärs teenrit, üks linnavaht

Tegemusekoht: Ühe väikse wirsli-
riigi päälinn.

Esimene ja kolmas waatus
Fritz Beermanni enajas, teine
waatus politseis.

Aeg: Pühapäewa lõunest kuni
esmaspäewa õhtuni

Tähendused etendajatele.

Beermann, kuuekümmne aastane,
kehakas, põõkhabe puhtaks aetud
lõuaga.

Prõua Beermann, neljakümme aastae-
te lõpul, värske, tüse naesterahwas
Prõua Luud, kuuekümmne kaheksa aastane,
väike kena kuju, liigutustes elast, oran-
nak ilusasti lõkituid valgeid juukseid.

Prõua Bolland neljakümme aastate
lõpul, suur paks.

Otto Wasner, valgetverd germanlane,
sügar bassihääl, suur täishabe,

4.
kannab näpitspilli, niivõr parema
kõrva teega.

Hans Jakob Döbler, kannab halvasti
õmmeldud, musta kuube, silumata
vurrud ja lõuahake.

Ppl. Koch Finneberg, reformkleidis.

Dr. Hauser, viiekümne aastane, sile-
daks aetud nägu, kuld pill.

von Schmellau, viiekümne aastate
lõpul, sihvakas, kõrgema seltskonna mees
juukseel ja hake, nagu papa Frau-
gellil

Madame Hauteville, kaksekümne
aastate lõpul, silmatorkav tore-
sus, ilus kuju.

Esimene vaatus.

Suitsetamisetuba Beermann
 juures. Tagaseinas pahemalpool liiv-
 urs, mis söögituppa viib. Paremal
 pool vähem urs muusikatuppa.
 Pahemalpool rõval-urs ettekotta.
 Pahemalpool es väike ärker, milles
 kaardimängu laud seisab. Paremal
 pool es sohva, mõnused toolid; taga-
 pool kaetud kohvilaud; ihe teisi
 laua pääl seisavad sigarikastid.

Esimene etendus.

(Uks teener on kohvilaua juures
 ametis, üks teine avab liivurise
 pahemalpool. Kuulda on läbisegi
 rääkimist, toolide kolinat. Piis tule-
 vad uksest sisse Holland proua Beer-
 manniga, Beermann proua Hollandi-
 ga, Dr. Hauser õffiega, Warner

Dr. Koch-Pinnebergiga; Dobler. Üle-
 üldine tänamine. Hasner raputab kõi-
 gil turnija osavusega kätt; lähel
 proua Beermanni juurde: „Tänan
 väga!“ Teemid panuvad kohvi
 Beermann proua Bollaudiga ette-
 poole tulnud)

Bollaud. Teie saate rakstuhar häält
 enam kui see sotsialdemokraat See
 on kindel

Beermann (kabeldes) No - no

Bollaud. Kui terve vabameelne mees
 niku seisus vanameelsetega käivitäs
 käib? Ma palun teid!

Beermann (teemid käest kohvitassi
 vottes). Kui . . .

Bollaud. Ühendus on valmis Uskuje
 elutarka meest. Peenikeste vahetegevus
 aeg on mööda; väideldakse omavahel
 pärast.

Hasner (on juurde tulnud). Ja terve
 Saksamaa kogul ennast rahvuslise
 ümber.

Beermann. Aga meil on ometi
igal pool korruptõrkamist. Ma
märgan seda kõige paremini sellest,
mis ma mitte ütelda ei tohi.

Bollaud. Kuidas nõnda?

Beermann. Käituseks ühelehomme
wabameelses valijateseltsis. Sääal ei
tohi ma ometi sedasama rääkida,
mis eila vanameelsete juures?

Bollaud. Sõnasõnalalt muidugi
mitte. Aga asi ise on seesama
Beermann (jool) On ta tõesti
seesama? Kas teate, mul on päet
juba päris segane sellest ristlemisest
Effie (hüüab kokkivilaua juurest)

Papa! Näed sa, proua Bollaud
ütleb ka, et see India tantsija vä-
ga huvitav on.

Dr. Bollaud. Kõle huvitav! Terrest
Indiast võib ühekorraga arusaada
Effie. Mis pärasid ei ole meil veel
sääal näinud?

Bollaud. Aga teie peate minema.

Professor Sköhr ütles mulle, ta ei olla veel kunagi midagi nii suurepäralist näinud.

Pr. Koch. Pinnberg. Ta mõjub kui värvideplekk.

Pr. Bollaud. Mul ei ole aimu, et India nii ilus võib olla.

Beermann. Meie võime ju need vaata-
tama minna.

Eddie Aga ta astub ainult veel homme üles.

Beermann (sigarilaua juurde minnes). Kuu Siis tuleta seda mulle homme meelde (Võtab ühe maski ja pakub Doblerile, kes kõige lähemal seisab). Teie suitsetate?

Dobler (võtab). Ja, aga väljamaa sigari-
tega ei ole ma õieti harjunud.

Beermann (häatahkliselt). Hääd elu õpih
inimene ruttu.

Bollaud (Doblerile). Teie ei ole veel kava
siin?

Dobler. Juba naks aastat.

Bollaud. Ja enne olite teie . . . ee . . .

Pr. Bollaud Alam-Schlettenbachis. Seda
peab omeli teadma.

Bollaud (parandades). Muidugi Kir-
janduse ajaloost. On vist küll õige huvi-
lav kohane?

Dobler Väike ja väga väene, hävra
kaubanduses. Suurem osa elanikkona
on kardsepad.

Bollaud. Kõi mõnda, seda on ei tead-
nudgi. Soo... Kardsepad? Aga ütlege,
kuidas teile sinne elu meeldib? Suure-
päraline elu... peenikene?

Dobler (sigauit põlema süüdates) Ta meel-
dib mulle väga. Aga ta jääb seespi-
diselt võõraks.

Bollaud. Harjumata?

Dobler. Kõik on teist moodi. Sagedasti
on minu meelest, nagu oleksin ma ai-
nult rutuga toredasse majasse sisse
astunud, aga väljas ootab minu seltsi-
mees, vana elu.

Pr. Bollaud. Imestamise vääriliselt
õeldud! See on päris imestamiseväärne.

liselt öeldud. Seda võib päris silma-
dega näha. Üleüldse, härra Dobler,
ma pean teile ütleva, teie roman!
Minu mees ja mina, meie räägime
terve päev selle üle.

Bollaud. Ütelge oneti, see noormees,
kes saäl ette tuleb; olete teie saäl
oieti iseenmast kirjutanud?

Dobler. See on minu noorus, ja...

Bollaud. Aga muidugi kuulelikult
kaunistatud?

Dobler. M. ja

Bollaud. Väituseks: teie ei ole oneti
tõesti nälginud?

Dobler. Muidugi. Sellepolest ei ole
(saäl) midagi kuuletatud.

Bollaud. Nõnda, nagu teie seda olete
kirjeldanud. Kii et teil onin silmade
ees punaseks läks

Dobler. Kii et mul onin silmade
ees punaseks läks. Ükskord ei sööanud
ma meli ja pool päeva mitte raasugu
suhu.

Pr Beermann (kahetsedes). Ah ju =
mal!

Pr Bollaud Kõle huvitav.

Bollaud. Palun, jutustage meile lähemalt. Teil sündis kõik silma =
de es?

Dobler. Ma nägin kõiki asju ma =
gu loori läbi, ja kõigil asjadel oli
toosa punaneäär. Siis läks kuulmine
nõrgemaks.

Bollaud, See? Kuulmine ka?

Dobler, Ja. Kui keegi minu kõrval
vääkis, siis oli, nagu oleks ta kaugel,
kaugel veel olnud.

Pr. Bollaud. Sellest ei ole inimestel
sieti aimugi.

Beermann. Ja kuidas oli edasi?

Dobler. Kuidas mõnda?

Beermann. Koh, üks nörd pidite te
omele jälle snidagi süüa saama?

Dobler. Ma lamasin meelemärgusele
kuskil niidu pääl, ja säält leiti
minu ja viidi haigemajasse.

112
Dr. Beermann (ohates) Et naisugu =
soid asju ikka veel juhtuda võib!

Dr. Bollaud Ma palun teid, naisugus =
te idealistide juures.

Kauser Need ei ole teisiti harjunud.

Beermann Kuidas te siis valja ra =
belesite?

Dobler Nii järnjärgult. Ma olin trüxi =
laduja ja leidsin koha.

Bollaud See tuleb ka romanis ette.
Aga, eks ole, see ei ole õige, et te rän =
daja sell olite?

Dobler Ma olin kolmveerand aastat
reisisel.

Dr. Bollaud Reisisell! Nii algupära =
line!

Dr. Koch-P See peab peenikene olema
kujutan ma enesele ette, rännata reisi =
sellina ümber

Dobler Ja kui nup alju raha on, et
vähenalt sünn leiba osta võib. Aga
on ka teisiti. Meie olime rekord kolme
kuste ja lõksime Baselist ülespoole, korra

ühel pool, kurra teisel pool Rheini.
Kormis lõppes meil raha otses ja
sääb ei olnud midagi parata, kui
paluda.

Pr. Bollaud (arusaamata). Mis see tähen-
dah? Paluda?

Dobler. Kerjata, armuline proua.
Tünikese liiva pärast kerjata.

(Kõik vaikivad. Vaikus on temni
hää, rõvasti kuulda kes veenisid lauale
seab: Cognac vieuel! Fine champagne!
Chartreuse!)

Beermann (võtab klaasi) Haritud
inimesele peab see küll vist vastu
omeelt olema. Mis?

Dobler (võtab klaasi konjarkut). Jaah!
(Jool) Heellus kaob ära. Esimene kord
ei taha minna, aga aegamööda õpi
ära. Kuuma päevaga maanteel,
nõnda et igat saapanaela tunned.
Ja silmad tolmu täis, ja ikka eda-
si ja edasi. Siis tuleb õhtu. Sinu
ees on küla, igast kirstnast suitseb

nii koduselt. Pöäl tõmba mütsi
pääst ja kerjad sooja suppi.

(Väike vahelaeg)

Wagner (sügava häälega). Kodumaa
kunst.

Bollaud. Lugu tuleb mulle xan-
gusti minu ennist isa speelde.

Pr. Bollaud. Aga Adolf!

Bollaud. Kui ma sulle ütlen...

Pr. Bollaud. Kuidas võib seda võr-
elda? Härra Doblerist on kuulus
luuletaja saanud

Bollaud. Noh, vahel võiks ehk ka
ütelda, et ka minu isast mudagi on
saanud. Kui ta ära suri, seisivad
üle neljasaja töölise tema kunst-
juures.

Pr. Bollaud (kärnitult). Seda teame
juba... Härra Dobler, kas teie juba
mii reisil laulusid tegite?

Dobler. Ei. See tuli pärast.

Pr. Bollaud. Ma pean teie romani
kohe veel xord lugema. Niid,

kus ma teie elu tunnen. . .

Dr. Beermann (Wasnerile) Teie taht-
site ju laulda, härra professor?

Effie mängib klaveril kuusa.

Wasner. Kui armuline preili nii
lahke tahab olla. . . aga ma ei tea,
kas mul hääl korras on. . .

Dr. Bollaud. Teie laulate nii suure-
päraliselt

Wasner (ära minnes). Alga need koos-
olekuud praegu! Politika häävitab
ka hääle ära

Pol. Koch-P. Tehke meile seda rõõ-
mu

(Dr. Bollaud, Dr. Beermann, Was-
ner, pol. Koch-Pinneberg ja Effie ära
muusikatuuppa)

Teine etendus.

(Härra Beermann, herra Bollaud,
Dobler, Dr. Hauser)

Beermann. Kahju, et professor
laulab. Muidu võiksime oma kaardi

partiiaga, pääle hakata. Tõhin ma
veel konjaki parakuda?

Hauser. Ei. Tänan.

Dobler. Tõesti mitte.

(Bollaud on sohva pääle istunud;
Hauser, Dobler istuvad tooli pääle. Beer-
mann võtab omale uue sigari. Üks tee-
ner lähel muusinatuppa, kui ta unse
ayab, on klaveri mängu kuulda)

Bollaud. Nagu ma teile ütlesin, här-
ra Dobler, teie lugu enne tuletas mul-
le kangesti minu isa meelde.

Hauser. Jala kaubanõunikku Bol-
laudit?

Bollaud (laseb ennast seljale,
paneb ühe jala teise põlve pääle)

Kes aga mitte inka vika kau-
banõunik ei olnud. (Dobleri poole
pöörates) Rujutage enesle ette:

Talv. Kõva külm, kõik lumega
kaetud, hall talvas. Sadab ja sa-
dab. Sääb lähel, ehk paremini ütelda,
vargub teed mööda Perlebergi poolt,

mis läbi Perlebergi onessa veer, in
noormees. -- Pool äranalginud
noormees.

(Teeb kunstlinult vaheaja ja
koputab tukka, oma sigari küljest.
Muuksinatost tuleb teener sisse,
võtab klaasi vett ja läheb jälle ta-
gasi. Mikavaks xui ta usse kahtli jä-
tal, on professor Wasneri laulmist
kuulda Tremolerin basspariton.)

„Su sinusilma lase mind vaadata“
(üks kuskul kinni, midagi ei ole enam
kuulda)

Dolland (räägib edasi) Lume sa-
dal ikka tihedamine ja tihedamine
ja et nooremehel midagi võhus ei
olnud, jääb ta nõrgaks ja istub ühe
haakoo päale, ja jääb madama
Suureks õrnaks tuleb üks Perlebergi
kodanik teed mööda ja näeb poe-
leri lume sisse jäänud noortmeest
ja võtab tema kaasa (teeb vaheaja).
Ja sellest nooremehest sai pärast minu

isa...

Hauser. Ja salakauba müümis.

Bollaud. Ja sala kaubamüümis.
(Doblerile). Aga ütlege ise, kas see ei ole tähelepanemise väärt. Kas see ei ole mitte romaan?

Dobler. Ja, ja...

Bollaud. Seda võiksite teile ju väga hästi tarvitada! Üteltge, vaene noormees talvine maakoht...

Hauser. Kaokub.

Dobler. Elu armastab algupäralisi sündmusi ja mängib hää meelega vastoludega.

Bollaud. See on õige sõna. Ja mängib vastoludega.

Hauser. Aga algupäralisus? Sama me lugu kõrdub liiga sagedasti

Bollaud. Mis kõrdub?

Hauser. Lugu vaesest noorest mehest, kellest miljonär saab. Igal suurel vabrikul on oma niisugune papa.

Bollaud. Arvate teie?

Hauser. Ja ta lähel põlvest põlve
 irka veel vaesemaks. Teie poeg la-
 sel nooremehel päris ära külmata.

Bollaud. Ma annan oma aumõ-
 na, et asi rionda oli (Doblerile) Teie
 ei peaks seda ainet mitte tarvitama-
 ta jätma. Kuidas ta äri asutas, ja
 kuidas see aegamööda kasvas ja
 kasvas...

(Prüa Beermann tuleb muusikatvõast.
Reulda on, kuidas professor tremolent)
 (Sis jälle vaikus)

Dobler. Üks asi on kindel Self made
man i kuju ei ole Saksamaal
 kirjanduses pea veel sugugi tarvi-
 tatud.

Bollaud (elavalt) See p see ju on
 mis ma ütlen. Irka need vaeste-
 inimeste lood! Aga et inimene
 ka kard midagi teenib, et inimesest
 ka midagi saak, see on meeli ka
 kuulelik.

Hauser. Kas teate mis, laske oma

pääraamat ära trükkida.

(Pahemalt poolt tuleb proua Lund
tema taga toatüdur)

Kolmas etendus
Endised Proua Lund.

Pr. Beermann (temale kõbusalt vastu
ütates.) Mamma Lund! See on
armas, et telete - - -

Pr. Lund (rõõmsalt) Teie juurde inka
häameelega. Tere minu härrad. Kus
on väine Effie?

Pr. Beermann. Muusika toas. (Tüdrukule)
Palun, ütlege minu tütrele . . .

Pr. Lund. Ei, ei. Laske aga olla.

Beermann. Tohin ma teile esitleda
Herra Hans Jakob Dobler, meie kuulu
luuletaja.

Pr. Lund (Doblerile nätt andes). Kuulus
luuletaja? See rõõmustab mind.

Dobler. "Häese Hansu" kirjutaja.

Pr. Lund (lahkelt Doblerile) kui ma noorem
oleksin, teeksin ma iseenesest mõista,

naagu oleksin ma teda lugenud. Aga
 minu vanaduses on see raske. Mis
 asi see „Vaene Hans“ on?

Dobler. Roman, armuline proua.

Bollau. Meistritöö.

Dr. Lund. Siis on see karistuse väärt,
 et ma teda ei tunne. Ma tahan se-
 da pea häaks teha.

Keljas etendus.

(Muusikatoast tormab proua Bol-
 lau sisse, tema järel tulevad Effie, Was-
 ner ja preili Koh)

Dr. Bollau. Kõige viimane aeg. Ma
 pean kunsti seltsi müüma. (Dr. Lun-
 dile) Tere, armuline proua.

Effie (on proua Lundi juurde utanud
 ja suudleb tema kätt). Nanna Lund!

Dr. Lund. Kuidas käsi käib väike
 tuisupäa? Kas tuleb varsti minni
 poole?

Effie. Häameelega, aga muusika-
 teeniel, ja professor Schri ettelugemine.

22

Pr. Lund. Ja see ja teine ja sinu
kahesakendakümme aastat. Sul
on täiesti õigus.

Pr. Bollaud (pr. Beermannile) Effie
või emet kaasa tulla? Kunstli-
seltis olewat imu-väärilised pildid.

Pr. Beermann (pr. Lundi pääle vaa-
dates). Ma ei tea...

Pr. Lund. Aga muidugi peab ta mi-
nema. Selle ilusa kleidiga ei või ta
emeti kodu jääda. Meie ajame juuba
hännadega juttu.

Pr. Bollaud. Siis peame ruttama. On
kõige viimane aeg. Jumalaga, ar-
mas proua Beermann. Tee juures
ole suure-päraline. Jumalaga,
proua Lund, see oli väga ilus, et ma
täid veel näha sain. Jumalaga.
Jumalaga! - Adolf!

Bollaud. Ja-südamene?

Pr. Bollaud. Meie sõidame kell kahesa-
teatusse. Viimist tulevad näitleja
pidada suure-päraline olema (Pahe

male! poole ära. Offie ja pr. roos
tema järel. Pr. Bollaud jääb ukse
pääle seisma)

Pr Bollaud Härra Dobler, palun,
saatke meid; teie võite meile mõn-
da ära seletada.

Dobler Kui lubate (Annale proua
Beermannile öötl ja teeb teistele
kumarduse)

Beermann. Tulge pea jälle, lauliku
härä!

Bollaud. Ja mõelge selle aine üle
järel.

(Dobler ära, kuni on pr. Bollaud, Offie
ja pr. Koch pahemalt poolt ära läinud)

Viies etendus

Pr Lund. Ja nüüd palun ana tass kohvi.

Pr Beermann. Teie peate värsket saama.

(Teenerile, kes kohvilauda ära kraa-
mil.) Ütilge kõõges, et kohvi
tehtakse.

(Teener liivurusest ära, selle aja sees tu=

27

leb pr Bollaud veel kard pahemalt poolt
ukse päale.)

Pr. Bollaud, Adolf!

Bollaud. Ja - südamekene?

Pr. Bollaud. Neljapäeval algavad
Wagneri ooperite etendused. Ära
piletisi võtmast unusta.

Bollaud Käia küll.

Pr. Bollaud (ära minnes) Ma võo-
nustan hinn- sasti selle üle (Ära)

Reues etendus.

(Proua Lund on sohva päale istu-
nud temast paremal pool pr. Boermann.
Boermann ja Bollaud on nende vas-
tu toolide päale istunud. Sohva na-
jale toetades pr. Boermanni kõrval,
seisab Hauser. Bollaudi taga seisab
Wagner).

Pr. Lund. Ütelge emeti advokadi
härra, kus teie siis alati olete?

Hauser. Rahjuse büroos. Aga tee
elite Italias?

Pr. Lund. Neli nädalat Monte Carlos.

Lapsed, ma mängisin nagu vana
Hemelane!

Beermann. Missuguse tagajärjega?

Pr. Lund. Muidugi kartasin ma.

Mina ei pööra omelti ilma pääi
pääle. Aga ütlege, Beermann, mis
sotamata uudiseid siin näha
saab! Teie olete augipäeva kandida-
dat

Beermann Tja - mind seati üles.

Pr. Lund. Mis värviliste juures?

Beermann. Ühendatud vaba-vana-
meelsed.

Hauser. Ja vana-vabameelsed.

Pr. Lund. Ennem oli selle vahel
omelti vahe?

Hauser. Ja, ennem.

Beermann. Praegu on aga sarnane
konkuleppimine.

Pr. Lund (pr Beermannile) Teie ei ole
mille ialgi ütelnud, et teie mees po-
litikat ajab.

Pr. Beermann. Ta teeb seda ju alles paar

nädalat.

Pr. Lund. Kui uttu see kulla võib!
Ja just teie!

Beerermann. Miss pärast just mi-
na?

Pr. Lund. Mina arvasin ikka, et
Teie mitte ajalehtegi ei loe.

Bollaud. Meie oleme oma Beerman-
nile kõigest südamest tänulikud, et
ta raske tunnil selle ohvri tõi.

Pr. Lund. Härra kaasabõrnik, ma-
gu teie seda ütlete: raske tunnil ja
ohvri tõi, saäl oleksite ju teie siigi-
mees riigipäeva jaoks.

Bollaud. Mina olen liiga puhast-
verd rahvusvabameelne!

Hauser. On see parandamata?

Bollaud. See teeb igatahes minu
üleseadmise võimatuks. Meil oli
kedagi tarvis, kes mitte liiga kõvasti
erakonna programmi küljes kinni
ei ole.

Pr. Lund. See lähendab siis: on see Beer-

mannist saab politikamees, sest et
ta mitte politikamees ei ole.

Hauser. See on sarnane kokkulep-
pimune.

Beermann. Tahin ma vahet enesele
üht küsimust lubada? Misspärast
ei pea mina mitte riigipäeva saa-
dikuks saama?

Hauser. See on täsi. Ütelge ise, proua
Lund: misspärast ei pea ta mitte?

Beermann. Kui ma algaja olen,
seda oli igaks korra.

Hauser. Ja päale hakata võib iga
päev, ilma et iseäralist tunnistust
karnis oleks.

Holland. Tääl räägiti jälle advokat!
Teie tahaksite küll, eksami sisse
seada?

Hauser. Arvate teie, et see rahju
teeks?

Beermann (suurepäraliselt). Ma
tahan teile midagi ütelda, armas
advokadi härra, kui keegi keset elu

seisab, see on rohkem väent kui
raamatu tarkus. Meil on üle-
üldse liiga palju teadlasi. See on
meie õnnetus.

Pr. Lund (lõbusalt pr. Pöermannile)

Juba ta peab kõnet!

Bollaud (hoolitult) Minul on seebi-
fabriin, nagu te küll teate. Minna
annan neljale sajale kuuele kümne-
nele kahele töölisele tööd; ühe ja
kuijuta sõnadega: neljale sajale - kuuel-
lekümnele - kahele töölisele kelle õnn
ja õnnetus minu käes seisab. Ja, arvate
teie, see ei võua arusaamist?

Hauser Aga...

Bollaud (vähele väikeses). Arvate teie
hoolitsemine väikeste asjade eest ja
süs jälle ülevaade üle kõige, arvate teie
et see midagi ei ole?

Hauser Aga meie Pöermannil ei
olnud ju ilmasgi seebifabrikut!

Böermann. Mis jaoks me räägime
kui teie nelja heidate?

Hauser. Ma ei mõista hästi, mis
ühenduses see . . .

Beermann. Igatahes võin ma selle
vaamatunõitjaga väistelda, mille
sotsiaaldemokraadid üles on seadnud

Hollaud. Ja teel on natuke enam
elutarkust, eks ole? selmaring, eks ole?

R. Lund. Aga ma olen veel medaagi
kuulnud, mis mulle sugugi ei meeldi.
mud

Beermann. Misust?

R. Lund Teist. Teie olete me kõlb-
luse seltsi president? Misparast
teie seda teete? See ei ole ilus.

R. Beermann. Bravo! Et teie ka
seda ütlete!

Beermann Mis tähendab bravo?

Kui mund, auuväärne mehed oma
presidendiks valivad, siis on see
ainult meelitatav.

R. Lund. See ei sünni teile, ja
teie ei vaata selle peäle tõsiselt

R. Beermann. See on nii vale, kui

veel midagi olla võib, ja sa näe-
gid saäl juures puha aisu, mille
peäle sa ial ei ole mõelnud.

Beermann luba mulle. Ma pean
ise paremine teadma, millega mul
läsi taga on.

Pr. Lund Terresilmas ei ole mulle midagi
mii vastumeelt, kui üks meele
parandamise prohvēt. Aga kui keegi
seda juba olla tahab... Siis peab ta
ka vana eeskirja järel rohudirtsusid
sööma. Kuni ja merewälja soriga =
dega ei sünni see kokku.

Beermann Rohudirtsudega ei saa enam
ära harjuda.

Pr. Lund Mis pärast saate teie selle
kölblusega ära harjuda?

Bollaud Prouad ei tea nähtavasti
mitte, mis eesmärgile meie selts
püüab. Teie kirjutaksite igale sõnale
alla, mis meie eeskavas seisab.

Pr. Lund Selle eest ma tänaksin.

Bollaud (pistab käe oma rinnataskusse)

21.
Aga siis lugege emeli meile üleskutet!

P. Lund (vastu tõrjudes). Ma tänan!

Bollaud. Iga naesterahvas peab õnnelik olema, kui ta seda loeb.

P. Lund. Arvate teie. Mina leiain, et see seltsidega jahlimine ainult naeruväärt on. Teie ei tule mitte ükski keegli mänguks karkka teie peate ka veel üheskoos kõlblised olema?

Hauser. Ja selle juures tulevad mulle ikka nälginise kunstnikud meelde, kes salaja söövad.

Hasner. Iga kõrgemat piiret võib naeruväärtuseks, kui teda õiglaselt si tunnistada - Selleni peab aga tõendus olema.

Hauser Härra professor, viisakus nõuab küll, et igal üksikul erandiks peetakse, aga mitte terveid seltsiseid.

Bollaud. Ma pean ütleva, sellest on kahju, kui üks nii ilus suur liikumine nõnda paari sõnaaja mõnale

heidetakse. See teeb meele mure-
daks, kui otsukoht meie raha paran-
damise hääks töötad.

Dr. Lund. Kust olete teie omale pa-
tendi saanud, et te arst olla tohite?

Wagner Igüks peab arst olema
Hauser. Kaigi seisukord on mulle ar-
sam. Paari tükki on teil neid omel-
tamis, muidu ei ole teil enam mi-
dagi ravitseja.

Beermann. Selle üle on kerge nalja
heita. Ma olen ise varem misuugu
seid naljasid teinud; aga kui asja
pöäle lolesest küljast loadata, mu-
sul alles silmad avatakse . . .

Dr. Beermann. See on välgakanna-
tamata, missuguseid kõnekäänmeid
sa oled õppinud.

Beermann. Meie võime ju tühitsemata
hakata

Dr. Beermann. Meie oleme nüüd kaks
kümmend kuus aastat abielus.
Meil on lastega õnne olnud. Mis

lähewad meile teised inimesed korda?

Beermann See näeb, loojana vastu
minu armast, just sellepärast, et ma oma
lapsed hästi ules olen kaswatanud,
võin ma kaasa rääkida...

Dr. Beermann Sina oled küll kaswata-
misega palju weewa näinud!

Beermann Maqu näha, ei ole ma
midagi tegemata jätnud.

Dr. Lund Hüimaks kiillete teie omel-
te jõuga, mida teie mitte ära
katsunud ei ole.

Beermann Mida ma mitte ära-
katsunud ei ole. Armas proua Lund,
iga mees satub oord kiisatusesse.
Mis teab üks naene sellest?

Dr. Lund Igatahes ei saa ta teada, kui-
das asi lõpeb.

Bolland Meie liikumine on just
naesterahvaste jaoks loodud. Millist
teie, kui naesterahvas luugu peate,
seda leiata teie meie juures.

Dr. Lund Ei. Meie naesed peame ma

kokkuvaid misest lugu, ja meie ei mäe
seda mitte häameelega, kui mehed
enam kõlblust sauskavad, kui meil on.
Hollaud. jääme lõsses! Seltskondlised
hädad peavad teid ometi enam haava-
ma kui meid.

Dr. Lund. Sellaks on nii võimseid tund-
musi tarmis, kui meestel on, et selts-
kondliste hädade pärast ennast haava-
tud tunda.

Hasner. Teie väagite hädasid, meie väl-
vatuses.

Dr. Lund. Sellepärast ei jõua meie ial
ühisele otsusele.

Dr. Beermann. Ja igatahes ei pea minu
mees ennast eeskujuks üles seadma,
sest et ta ei tea, mis mure ehk häda tä-
hendab.

Beermann Keisuguste põhjusemõteteiga
ei ole midagi pääle hakata

Dr. Lund Palun, mitte põhjusemõtteid

Hollaud. Et meie vastu rääkida,
saate teie ütleva, et teie omad teis tui-

quid on, kui meie omaid.

Dr. Lund. Ma ütlen, et mul neid ei ole.
Bollau ja Wagner (ühelajal). Aga armu-
lene proua!

Dr. Lund. Mina ei saa sinna midagi
parata. Ole on nad ära söönud. Ma
olen näinud, et kõigil põhjusemõtetel
auquid on, kust isemast ja oma
armsaid läbi pugeda lastakse. Ja
järgnevalt on inimesel ainult valida,
kas oma põhjusemõtteid õiglaselt
maha jätta, ehk mitte õiglaselt teistelt
nõuda.

Wagner. Õiged põhjusemõtteid ei jäeta
mitte maha.

Bauser (ronilult) Bravo!

Bollau. Minule on kõlblus lihtsalt
looduse seadus. Looduse hääl.

Dr. Lund. Mis jaoks asutate tee
sis kõlbluse seaduseid. Arvate tee, et
tee põhjusekirjad tugevamad on kui
looduse hääl?

Wagner. John ma sin üht tähendust

teha?

Peermann Kuulge!

Wasner (habet sililades) Wahest saa
me lõpulikule otsusele, kui meie üt-
leme: Maesterahwastel on see ilusees-
õigus, et neile teatavad asjad võraks jää-
da võivad, millega see meid - kahjuko-
tuttavaks teeb.

Hauser. Kahjuko?

Wasner. Ma palun, mulle silmapil-
guks mitte waheli rääkida. Ma üt-
len igatahes kahjuko. Juba neliaas-
tat pean oma huwega sõpa ruyandust
silmas ja olen sellest omale kõige kok-
ku seadnud, mis praeguse aja kohta
wahest kõige täielikum on. Nõnda
siis räägin oma aja üle, mida ma
põhjalt tunnen. (Tähtsamalt). See
on uskumata kui kaugel tänä-
päew aoppusega on jõutud!

Dr. Lund. Ja teie olite nende aop-
pusti korjaja?

Wasner. Uskuge mind: ma olen täis

27.
jätkust selle ülikande enese päale
võtmisid

Hauser. Härra professor, ma ei ole
meel ühtegi inimest näinud, kes vaba-
sõnaliselt neli aastat otsa midagi
teeks, mis talle vastumeelt on

Kasner. Seda ei tohtinud teie mitte
ütelda.

Hauser. Mingisugust löbu leiate teie
kiüll sellest.

Kasner. Siis arwake, seda löbu, mida
mulle meie rahva päästmise sünnitab.

Dr. Lund. Kuis peab siis see päästmise
olema? Maitsepundusega võib igal
ajal kasulikult spekulleerida. Seda
koendawad ka need mõõblised kunsii-
tööd, mis teile meeldiwad.

Kasner. Asi seisab millesgi pahemas,
kui maitsepunduses.

Dr. Lund. Ei olegi pahemat olemas.

Kasner (wannutades) Kuis Teie
teaksite!

Dr. Lund. Mul ei ole tarwis teie korjan-

dust näha. Ma ütlen teile ainult et mulle
 le ei ole, kui see viis, kuidas teie oma
 koosolekutel räägite.

Beermann. Oo! oo!

Fr. Lund. Hingelik rõppus on jätku, mit-
 te kehalik. Üksigi kõlvatus ei ole nii
 vastik, kui soovus mis enmast kõige
 ilma ees halasti kisub. Kõlvatusel on
 vähemalt niipalju häbi, et ta peitu-
 poeb!

Beermann (Bollaudile). Saate teie sellest
 öieti aru?

Bollaud. Ma pean avalikult tunnista-
 ma: ei.

Wasner. Armuline proua ütlesivad: kõl-
 vatus poeb peitu. Aga selle pärast on ta
 ameti olemas!

Bollaud. See on õige sõna: ta on ole-
 mas.

Wasner. Peame meie teda sallima,
 sest et ta pimedatesse urgastesse
 poeb?

Pr. Lund. Pimedaid urkeid seeb
wähem olema, kui päine ilmas hele-
damine paislab.

Hollaud. Oleksite teie ka siis meie
vastu, kui teil pöögoleks, kelle pääle
suurlenna kiisatud tormi jooksevad?

Pr. Lund. Ma peaksin kahetsema, kui
oma isiklitol põhjustel, enam ve-
helt mõelda ei suudaks.

Geermann. Kujutage enesle ette!
Koor sitew inimene kõlvatu naes-
terahva nüüsis.

Pr. Lund. Ka võin enesle veel pahe-
mat etterujutada

Geermann. Veel pahemat?

Pr. Lund. Näitusiks: Kui ta oma noo-
mise usklikusega teie kõlblu seltst
osa mõtaks.

Hollaud Koh, aga!

Geermann Teie ei vaata läna millegi
pääle tõsiselt.

Pr. Lund Väga tõsiselt. Üks noormees
jõuale rahest veel miimangele, et tal

40
kõlvatu naesterahva vastu - nagu teie
ütlete - kaastundmust on. Suis on ta
oma kõlbluse häärks midagi võidnud
ja kui see tema peäle mõnda sügavalt
mõjuks, et ta seda mäletaks, siis oleks
temale samane naesterahvas paremat
õpetust andnud, kui keegi oma ilusate
sõnadega.

Bollauid. Ma olen lihtsalt öeldetu
Hasner. Ja meie selts, sellest arvate teie,
et ta halba mõju võiks avaldada?

Dr Lund (väga kindlalt). Ja.

Bollauid (ironiliselt). Muidugi, ülikooli
professorid, kes meie juures on, konsis-
toriumi-nõunikud... või mõni kind-
ral... need rixuvad iseenesest mõista
nooreses ära! Selle vastu aga need
tublid tüdrukud!

Hasner. Ja milles seisaks siis see
halb mõju?

Dr Lund (soojemalt). Et noor inimene
iseennast teab on ja seda häärks ajaks
peab, et ta kalgiks harjub, et ta eneselt

igaveseks ajaks võimaluse võtab, et see on
saada ja aiteja inimene olla.

Holland. Mis sõnad need on miisuguse
asja kohta

Pr. Beermann. Need on terved sõnad ja mina
täna sin ka väga, kui minu pojast miisugu-
ne kõlluse kanglane saaks!

Beermannina, sulle keelan ma liht-
salt ära, sellesarnast rääkida

Pr. Beermann. Täiesti?

Beermann Preua-Lundist on tuttav
et ta emangiperitud on, aga sinul ei ole
tarvis seda omale külge harjutada.

Pr. Beermann. Mina ei harjuta enese-
le midagi nii vutru külge, nagu sina.

Hauser. (Beermannile). Ärge ägedaks
saage. Kui politikannees peate teile lu-
kama, et oma arvamusit üteldakse.

Kasner Ja siis ütlen ma kui noore-
sõõ õpetaja: ma soovim kõigest süda-
onest, et ta ka edaspidi ja et ta ikka
enam oma aateid kallimeelsete mees-
te juures otsiks ja mitte pimedates milika-

urgastes.

Bollaud. Ja mitte pimedates uulitsa-
urgastes, minu Gamed!

Pr. Lund. Aga nä mitte säääl, härra
kaubamehinik, kus iga loomulik tun-
ne häbita paljastatakse ja temalt iga
salajane ilu noetakse.

Wasner. Seda ilu tahame me igatahes
wotta

Pr. Lund. Teie mäistate seda hästi. Teie
koosolekutel walitakse teon, mis käiak, mis
mis õrn on, ilmast ära kaotab.

Wasner. See ei ole meie rahwa iseloo-
mus teatawaid asju ilustada.

Pr. Lund. Mis päraast ütlete teie rahwa
iseloomu halbade elukommete asemel?

Wasner. Sest et see sakslase wus on
asja tema õige nimega nimetada.

Bermann (üles tõustes) Heakskame pa-
nem oma partiiga pääle! Meie ei jawa
ometi mingisugusele otsusele.

Bollaud. Sest et siin waks ilmawaadet
ünstuse wastu pörkawad.

(Beermann lähleb pakemate poole kaardilaua juurde, võtab sähklist mängu kaardid ja võtab ümbrisku ära.)

Beermann. Inka seesama vana luugu. Naestega ei pea vaidlema, sest et ilma si ei sa.

(Istub mängulaua juurde. Bollaud on üles tõusnud ja istub tema kõrvale.)

Pr. Lund (naerab). See oli kord jälle eeglasest kodanusest südamest üteldud

Wasner. Ma ei tahaks seda asja enam puutuda; aga kui teil vahet tundmus on, et ma selles asjas ühe külgselt otsustan, siis annan oma teile siin kohe järele.

Beermann (hüüab) Tulge ameti, härra professor.

Wasner (mängulaua poole) (Kohe (Teistele)) Ma annan uhkusega järele, et ma ühe külgselt olen, sest minu jaoks on ainult üks küsimus olemas: kuidas saadan ma oma rahvale kasu.

Bollaud (hüüab) Härra professor!

Wagner (mängulaua poole). Selmasilk.
(Teistele) See on minule olnud andern. Meie
rahva üdi terve heida, ja siin tunnen ma
ennast kindla kõigi eba põhjuste vastu;
sest see piire on vähemalt rahvuslik.

Hauser. Kas teie ei taha parem kaarta
mängida?

Wagner. (lähel mängulaua juurde). Meel jätk
meil üli vabandust paluda, kui ma ma =
tune äge olen olnud. (Iskub)

Hollau. Teie annate, härra professor.

Wagner (peegab kaarta ja rõõgib selle juures).
Mina jaoks on ainult üks aate olemas.
See, mille Tacitus ränd meil Saksas
rahva juures leidis. „Quamquam severa
illie matrimonia nec ullam morum
partem magis laudaveris.“ (läheb tõsta
ja annab). Abielu = kormme on vali ja see
on kõige aiidetavam külg germanlaste
oludes. „Nam prope soli barbarorum
singulis uxoribus contenti sunt.“ Sest
nemad on peaaegu ainukesed barbarla =
sed, kes ühe naasega rahul on.

Hermann (kõvasti). Dakun.

Hollau. Bestkätt.

Hermann. Kakskümmend.

Hollau. Bestkätt.

Hermann Lõhkuge siis.

Hollau Paha põhja!

(Mängivad. Hausen, pr. Lund ja pr. Hermann istuvad paremal pool)

R. Lund. Küid on Saksamaa rahulik.

Hausen. Ja, ja mis pärast aritasime me äkki eniid? Need on meist üle.

Esite soivad nad ilma vaateid siis teevad nad kaardid välja ja lähivad oma loomuliku tegevuse juurde tagasi.

R. Lund. Ja sa küid eneselt, kas sa äigel pool seisad. Best niisugusel hingerahul peab omi sügav põhi olema.

Hausen. Ohh sa küid eneselt, mis pärast need tublid mehed ülevõtsid oma kaardimängu pooleli jätavad, ainult et rumalusi teha.

Hermann (kaardilaua juures sinna =

46
poolle). Mul on hääd kõrvad
Kauser. See on vanas eas palju väärt.
Bollaud (üht kaardit laua päale liides).
Küskümmend ühessa ja neli on kuusküm-
mend kolm. Teised võite teie saada. (Kis-
kavad kaardid hünikusse. Bollaud võtab
naid ja segab)

Kasner (pöörab enmas pooliti Hauseri
poolle). Ja siis see kuulus koht: "Ergo
septu pudicitia agunt, nullis spec-
tatorum illecebris corrupta"

Bermann. Minul on kuus naarti.

Bollaud (Kõige alumine on professori
oma).

Kasner (nagu enne). Nõnda elab naene
võuulistes kommetes ja nõnda elasi
Literarum secreta... Sala kirju ei
tunne ei mees ega naene.

Bermann. Müel jätku nõrd oma Tacit-
tus rahule. Tee peate parkuma

Kasner. Passon!

Bollaud. Mina ka.

Bermann (kõvasti ja rõõmsalt). Noh

sus popkief püsti, poisikesed.

Wagner (pomiseles) Paucissima adelte-
ria in tam numerosa gente... (Jääb
aegamööda veit ja mängib hooliga kaara)

R. Beermann Tee võite selle jahki-
mise üle naerda, aga mina kannatan
selle all.

Hausser. Lubage, see oleks tundmuse
raiskamine!

R. Lund. Armas laps, tee ei tohi sel-
le päale tragiliselt vaadata. Mehed
tahavad omale siin ja seal meele-
liigutust muretseda.

Hausser. Ja kodus võib selle üle naer-
da. Ainult väene riigivalitsus on
hädas: see peab selle juures pühalikult
näo teefema ja mõndagi korra saat-
ma mida ta ei taha.

R. Lund. See peaks ka targem ole-
ma.

Hausser. On ka. Aga voores, olgu
ta silmakirjalik, on ikka ilus asi
ja teda ei tohi ametlikult ära lüüa.

R. Lund. Selle pärast ei pease me ialgi
silmaxija teenistusest wälja.

Kauser. Aga mõnikord mülgezi muusse
sisse, nimelt kimbatusesse. Meil sa
me seda lähemal ajal ka siin näha.

R. Beermann. Siin?

Kauser. Ja siin. Eila on üks naesterah-
was kinni wõetud, kes väga lahkelt wõo-
raid vastu wõttis. Aga ma kardan, et
see leid politseile liiga rikkalik saab ole-
ma. See dame on väga hääd selts-
konda oma juures näinud.

Beermann (en niimaste sõnade juures
kuulatama jäänud ja üle laua Klausri
poole waadanud)

Bollaud (karijub wihaseilt) Aga Beer-
mann, mis pärast ei näinud teie solda-
dit wälja? Kui teie soldatiga oters tul-
nud ja ristid kahetsaga, siis tulen minna
ristiga ja ristiga ja inna ristiga...

Wamer (lugedes) Mul on kuuskümme
üks.

Bollaud (wõtab kaardid kokku ja segab)

Teie ei oleks neljakümnenendgi saanud, kui
 Beermann oma soldatiga välja oleks
 käinud ja siis ustikahaksa Mina
 mängin oma ässa välja, teie siima-
 se tümbi järele ja siis tuleb, ust ja rist ja..
Beermann (Hauseri poole). Mis on selle
 damega, kellest te praegu rääkige?
 46m

Hauser Tema juured on käidud
 kõlbluses t puhkama, ja selle eest
 peab suuri lapsi täis habemetega
 ja paljaste päalagedega hoidma.

Beermann. Mina leian, et see igatahes
 õige on, kui selle vastu üles astutakse.
 Aga kuidas siis selle naisterahva
 nimi on?

Hollaud. Aga Beermann, müüd pange
 ometi kind rohkem tähele.

Beermann. Ma tahtsin ainult teada.

Hasner. Mina pakun

Hollaud. Mina passen.

Beermann. Mina ka

Mängivad edasi. Beermannil on rõh-

tavastli mõtted laiali ja ta kuulab oma ka
lidi tagant.)

Pr. Beermann Ma ei saa aru, kuidas
politsei sellepärast kimbatusesse peaa-
sattuma?

Hauser. Pest et ta usku paremat tüüp
inimesesoo sisse kõigutada ei tohi. See
on üks meie kõige kõrgematest vara-
dest.

Pr. Lund. Ja see on hädaohus?

Hauser. Ja, naisejuustel kõlvatusel
on ikka pikk noorusline saba taga
ja kõne all olevad juhtumised on suu-
ris paha see, et see dame päevaraa-
matut on pidanud, ja see päevaraamat
kätte on saadud.

Bollaud (viskab kaardi laua peäle ja
kayub). See on kuulmata! Viinid mää-
gib ta vastale ässa äärestära.

Beermann (tõuseb üles ja läheb Hauseri juur-
de). Kuidas siis selle naisterahva nimi
on?

Hauser. Oodake! Tal on nimejuure

prantsusekeelne nimi.

Beermann (kohkudes). Prantsusekeelne?

Hauser Misugune, mis healva lõhna-
meel järele haiseb

Beermann (arutab). Ma ei saa aru,
muidas mine ära unustada võib!

Kui misugust legu jultada!

Hauser. Minon... Minon... de Haute-
ville

Bollaud (täiesti ka üles). Mis sellega on?

Beermann (pääpääle aukkumid). Teie
ütlete, tal on päevaraamat?

Hauser. Terre katabeg.

P. Beermann (Beermannile). Mis see sulle
õrda läheb?

Beermann. Ja, kas olen ma kõlblu-
selsi president, või ei ole ma seda
mitte?

(Besriie)

Teine waatus

Politsei büroo. Assessori kirjutuselaud
 seisab pahemal pool taga pool, paremal pool
 taga on lihtne laud millele taga kirjutaja
 ja istub; seal kõrvale antelaud
 Pahemal pool es sobiva ja kaks tooli. Parema
 seinä küljes telefon. Sissekäik pahemas
 seinas; teine sissekäik kerkel.

Esimene etendus

(Assessor Ströbel, kirjutaja Reisacher
 liidemas istuvad seljaga üksteise vastu,
 Ströbel pah., Reisacher par. Ströbel loeb
 üht ajalehti. Reisacher kirjutab)

Ströbel (pöörab ennast poolik ümber)

Reisacher!

Reisacher (nändasama) Ja, härra assessor!

Ströbel. Kas teie tunnete sõna: suurni

Reisacher. Ja, härra assessor!

Ströbel. Missee tähendab: suurnik?

Reisacher Need on mehed, kes midagi on ja xellel midagi on.

Ströbel. On selles sõnas põlgust või ohtide viha?

Reisacher (laval) Nono! Hüsujustes on auukatust.

Ströbel. Tõie teate seda kindlasti?

Reisacher. Ja-ja!

(Mõlemad pöörasid ennast ümber.)

Ströbel loeb. Reisacher kirjutab. Väike vähe-

aga)

Ströbel (pöörati ümber pöördes) Reisacher!

Reisacher (nõndasamuti) ja, härra as-
sessor!

Ströbel. Selles on ameti ohtide viha.

Reisacher. Nono!

Ströbel. Pange tähele, siin seisab (loeb ette): „Suurnikkude jaoks ei ole ^umidugi ühtegi seadust olemas.“ See peab omelt tähendama: hävitatud rahvakihul on erakorraline seisukord, ja xui ma ütlen: erakorraline seisukord, siis tä-

54
hendab see seda haavavat ja ülesässita-
vat mõtet, et seaduse ees kõik mitteühe-
väärilised ei ole ja ma tahan ikkagi se-
da paremat kihti ühe jämeda sõnaga
halvaks teha.

Reisacher. Ja, härra assessor.

Stöbel. Kuidas võite teesuis ütelda,
et ta mitte kihtide viha ja põlgust ei
tähenda.

Reisacher Lest et jällegi on meil suur
aenukartus nende ees on, kellel raha
on.

Stöbel. Teie ei õpi ialgi õigesti mõtle-
ma, Reisacher.

Reisacher. Ja, härra assessor!

(Mõlemad pööravad ennast ümber.

Stöbel loeb Reisacher kirjutas Wäike vahe-
aeg.)

(Pahemalt poolt tuleb poliitsei president
vabahärra von Simbach. Stöbel tõuseb
võitu pästi ja teeb alandliku kumarduse.
Reisacher vaatab ümber ja kargab üles jääd
soldatikambel seisma.)

55
Teine etendus.

President. Kommunist, härra assessor!
(Reisacher) Teie võite oma töö pooleli
jätta ja wäljas oodata. (Reisacher kesk-
mässära). Ma tahaksin teilt midagi
küsida, härra assessor. (Strobel kumardab, President lähub rääkimise ajal näite-
lawa keskele. Räägib korletus loomus, na-
ture veritsades) Ma lugesin teie aru-
annet. Teie olete üleüldiselt, see oli laupäe-
val, ühe naisterahwa kinni wõtta lask-
nud?

Strobel. Ja, härra president

President. Mis temaga on?

Strobel. Nagu mulle politseikommiss-
sar Schmittermaier ütles, oleme mee-
sini ühe pärs kardetawa isiku kin-
ni tabanud.

President. Iga?

Strobel. Ja on lähikese aja jooksul
otse häwitawalt meie nõukliste olude
pääle mõjunud

President. Ja on kolm või neli aas-

Lat siin nagu ma Teie aruandest näen
Stöbel. Ja.

President. Milles see hädavõtt seisab
 Ja on omu mõnusaamise sobitamine
 või on midagi isearalist juhtumid?

Stöbel. Isearalist mitte. Aga ma arva-
 sin, tema terve ülesastumine. Tal on
 tore korter keset linna, olla väga
 hästi sisseseatud ja ta ajab ka isiklikult
 uhkust.

President. Ei rehkenda järgnevalt mitte
 hariliku publikumiga. Peate teie seda
 ehk raskeks võtma? Sõhjuseks?

Stöbel. Seda mitte, härra president

President. See'p see on. Ma palun, annud
 mitte rahvamaitse arvamine parema
 seltskonna rõõblise langemise kohta
 Süüandurid ei tee midagi pahemaks

(Stöbel kumardab)

President. Kuidas ta nimi on?

Stöbel. Ninon de Hauteville. Aga te-
 ma õige nimi on Therese Hochstetter

President. Haute-Ville!

Strobel Ta on häädes oludes üleskasva-
nud. Tema isa oli Peru konsul, jäi
aga hiljem vaeseks, ja ta oli abielus
ühe saatkonna-nõunikuga. Kelja
sastaest on ta lahutatud.

President Nõnda siis oieti haritud
naestrahvas

Strobel. Aga ta. . .

President Hojub mõbluse pääle hävi-
tarvalt Jean juba. Uhelge õige, kuidas
siis see kunnisõlmine tuli?

Strobel (tähtsalt) Nädala eest sain
oma kurya kuis politseile väga ras-
keid etteheiteid tehti, et ta sulle
naestrahva tegevust sallida.

President. Kelli näest see kiri oli?

Strobel (võitades) Ta oli - oieti - ilma
nimeta.

President Ma loodan teie ole ilma
nimeta kirjadega ettevaatlik?

Strobel Ma teen neist muidu vähe
välja. Aga see kiri oli nõnda kirjuta-
tud, et ma teda tähelepanema pidin.

58.
Ma taavitasin teda muudugi ainult kui
näpunäidet ja tahtsin enam suure
tähelepanu omutseda. Ma andsin komis-
sionile Schmutzmaierile käsu
Hochstetteri järel teavast valivata ja
laupäeva lõunas olivad mul selged tähen-
dused käes.

President. Ja edasi?

Ströbel. Siis lasksin ma maja läbi
oluda...

President. Selle juures saadi üks nime =
nimi kätte?

Ströbel. Ja, härra president. Üks päe-
varaamat, kuhu küllalised üles kirjutatud
on. Reimpäev, nimi, seisus, koht.

President. Teie olete ta läbi lugenud?

Ströbel. Ei. Ma vaatasin ainult peales-
kandusisse. Kommissar lõi ta muul
ihte tunnu aja eest, sest et mind eila
büroos ei olnud.

President (järel mõeldes) Siis ei lähe
see täna enam... Tõoge mulle siis homm-
seks... (vaatab kella) ütleme kella kümne
...

kümniks enne lõunat... täielik
nimikiri õigest teadmiseväärt nime=
dest mis selles raamatus leidu on.
Ströbel Homine kell kümme enne
lõunat.

President. Ma panen selle päate
rõhku, et tee selle väljavõtte isiklikult
kõrva seate. Kirjutaja kätte ei saa
see raamat mitte saama. Väi on
ta juha - ?

Ströbel (lähel kirjutuse laua juure) Ei.
Ta on minu kirjutuse lauas lüüa
taga.

President Jätke aga! Tee võite ta raam-
at tulla, kui te mulle nimikirja
toote.

Ströbel. Missuguselt seisukohalt
soovivad härra president minel seda
väljavõtet teha lasta? Pean ma
na jõukaid kodanikke nimetama?

President (rõhuga) Keegi... teadmise-
väärt nimerid. Ah see kuidas asi
praegu seisab? Olete teie midagi ette

võtnud?

Ströbel. Ma kuulan praegu Hochstet-
terit üle...

President ja kommissar? (n tal vä-
rusi järelkuulamisette võtta)?

Ströbel. Eiotsa mitte. Sest et mul ju
päevaraamat on

President. Ma soovin kõigepealt, et
see mees mitte oma pääd ei toimeta.
Käikestel ametnikkudel on väga tihti
alama rahva inoelunktid.

Ströbel. Nagu härra president käsevad.

President. Mina ei käse midagi. Teie
pääd on vastutus ja mul ei tule meelde
gi teile eskirju anda. Aga järelkuula-
mised jäävad seisma, nii kauaks kui
oma nimekirja tunnen.

Ströbel. Kuidagi härra president.

President Selle juures ei jata teie miin-
dugi midagi tegemata, mis on ette
kirjutatud.

Ströbel. Ma saan kõik tegema, mis
võlluse pärast tegema peab.

64
President (kes edasi tagasi käinud on,
pöörab rüüdu assessori poole ja jääb
seisma). Kõlbluse? ja, väga hästi
(Käike vahicag). Meie seisame siin ise-
äralsel kohal, eks ole, härra assessor?

(Stöbel xumardab). Meie teeme väga
hästi vahet ametlike - ja ütlime-
iseklike tundomuste vahel, eks ole?

(Stöbel xumardab rõõms olles). Ma
teuletan seda ainult meelde, sest et
tee kõlblusest rääkisite. In üks
kõlblus olemas mille üle eraviisil
väga huvitavalt rääkida võib. See
võib minu pärast piiramata olla.
Aga on ka veel seltskondlik kõlb-
lus olemas, mille eest meie hoolitse-
ma peame. Sellel on väga kindlad
piirid. Tähtsuseks: skandali. Ärge
unustage ialgi ära, et skandali
sagedasti alles süs algab, kui po-
litsei talle lõpu teeb.

Stöbel (lõõg, kannud kokku). Mui-
dugi, härra president.

President. Aga see äratõrjumine

President. Aga see aratab minus üht
 küsimust: Meil on siin juba paar
 nädalat üks nõndanimetatud kõlb-
 luseselts. Olete teie inende inimeste
 ga tuttaw?

Ströbel. Aga tunnen nende piirideid.

President. Need ei huvita mind. Ma
 arwan, olete teie isiklikult seltsi =
 liikmetega tuttaw?

Ströbel. Veel mitte.

President. Veel mitte? Hm! Arva-
 ta on, et seltsi käesoleva juhtumusega
 väga põhjalikult tegemist saaks teha.
 Kui keegi minne juurde tuleb, juhata-
 ma teda teie juurde, härra assessor.

(Ströbel kumardab) Teie saate sil-
 mas pidama, et seltsil maapäeva
 ja ajakirjandusega ühendusi on. Ga
 üleüldse alalhoidlikkuse piiridel
 üles näitab

Ströbel. Muidugi, härra president.

President. Nõnda siis väga lahke
 olla. Iga juhatusega tänuilikut nõu

olla. Ettepanekuid rahva paranda =
miser, ja nõnda edasi. Suure tä =
nuga päält kuulata, aga muud
midagi

Shöbel (kindlusest) (Kuidas härra
president arwastab?)

President Muud midagi

Shöbel Muudugi, härra president

President Inimese peab oma mõju
sisse uskuda lastama Pääsjaras
jäeb, et neil seda ei ole.

Shöbel. Ma tahan siis? ...

President. Kõik, mille eest teie
vastutada võite. Ma ei anna
põhjusemõtteid eest =
kirju. Ja wäljawõtte saan ma
(waatab kella) Kõik enne lõunat
kell kümme? Eks ole? Tääd päewa.

(Lähel rah. usse juurde. Usse juures
jäeb ta seisma ja pöörab ümber)

Ma pean aga veel ütleva, teie
olete väga agar oma aruandes
(Shöbel kumareleb) See kinniwõtmine

ühe ilmanimeta õija põhjal (kõhalab)
 annab igatahes väga suurest agaru-
 sest tunnistust. (Strobel kumardab)
 Ma näen seda väga häämelega, et aga
 lokske, aga (kõhalab) pidage seda sil-
 mas, mis ma enne ütlesin skandaliist
 "Hääd päeva!" (Ara)

Kolmas etendus

(Strobel istub oma kirjutuslaua
 juurde, vaatab järlemõteldes laevale,
 kõrgulab tooliga ja melistab. Reisacher
 tuleb keskkuselt ja istub oma laua
 juurde. Kõhalab)

Strobel, (paabit ümber pöörates) Rei-
 sacher.

Reisacher (nõndasama), Ja, härra
 assessor?

Strobel. Kei nava olete teie juba sein-
 politseis?

Reisacher. Sõzise saab kahesateist-
 kümme aastat.

Strobel. Siis olete küll juba mõndagi

näinud?

Reisacher ja- jaah!

Strobel Ütlege õige, meie president, kui kava on see siin?

Reisacher Härra president? Ja, seda saab seits... eeldame... seda saab kahemsa aastat

Strobel Hm... Kas leate vahet, kas härra president soovib, et hästi vali oldakse?

Reisacher (clawall) ja- ja! Seda tahab ta küll.

Strobel See? - - (väike vahesaeg) Ma arvasin peaaegu, et ta ei taha, et valjusi läbi tahetud panemist ärata. Takse

Reisacher Ei ei! Seda ei taha ta seegi. Ja, küll...

Strobel (pöörab poole ümber) ja, kuulge õige, Reisacher! See räägite ühtlasi iseenesele vastu!

Reisacher (nõndasama) Halandage, härra assessor, kui ma omale üht

tähevdust lubada tohin.

Stöbel Teie räägite ju ühteleisu ise-
enesele vastu! Ükskord ja üks-
kord ei!

Reisacher Habandage, härra asses-
sor! Nimelt minna arvamus poliitisele
on kõrv häa, onis hästi lõpeb.

Stöbel (pöörab ümber) Teie ei õpi
isegi ära üht mõtet ühest ära ütlemisest.

Reisacher (nõndasama) Ja, härra
assessor.

(Käike vahelag. Stöbel loeb Reisacher
kirjutab Keskkuse juures tänuis kõne
üks tehtakse lahti. Minon de Hautlevill
astub sisse, tema taga üks linnarahk
kes teda käe varrest kinnihoidab. Minon
kõnub ennast vabastada.)

Keljas etendus

Hautleville (kannab suurt, käsi ühe
moeliskit kübarat, lõhnab kangesti lõh-
vee järele). Laske minnõ lahti. Ma ei ole
kedagi surnuks lõõnud! Ma palun, lah-

mind lahti.

Stöbel (on püst. tõusnud). Mis on?

Linnawaht (lael näevare laht ja seisab sirgelt) Teatan alandlikult: Hochscheller

Hauterille Minu härra, aidake mind!

Minuga rändakse ümber, nagu oles-
sin ma küige hirmsam kurjategija.

Stöbel. Mis kübar teel siis saäl pääs
on? Teie ei ole siin mitte võrsel.

Hauterille. Alina ei ole siin mitte
võrsel. Oh ei! Ole seegi ei tuleks
mul meelde sica võrseli tulla.

Stöbel. Olge rait! Ja Reinacherle
Teadke protokoll korda!

Hauterille On siin see büroo,
kus ma kaeb tust väin tõsta?

Ma tahan ükskord teada, mi-
parast mind kinni on võetud?

Stöbel Seda saate teie siin iga-
tähes teada (Linnawahile) Teie
võite minna. (Linnawaht ressurv-
ära)

Hauteville, Oh monsieur! Minuga
käidakse halvasti ümber. Mind on
ühte lauta kinni pandud, ihes kahe
mullisa naasega. Teie aitate mind,
eks ole?

Strobel (on Reissacheri juurel taimid)
Ma palun - mitte juttu ajada!

Hauteville, Mina olen sinu naiste-
ta. Keegi ei taha mind kuulata, kee-
gi ei vasta. Üks hirmus naene tõi
mulle kollast solvi plekk kausiga
ja lusina - nii suure! (Näitab oma
kätt). Pähne sööge! Ja lähed oma
teel. Eks ole, minu härra teie tei-
metate, et minu sõbrad teada saavad
kuidas minu näsi käib?

Strobel (vaatab Reissacheril üle öla)
Teie sõbrad ei saa teiel aidata. (Rei-
sacherile) Ärge tehke nii laia äärt.
Teie naiskate ju paberit! (Hautevillele)
Teie sõbrad ei saa teiel põrnugi
aidata

Hauteville, Mis teie mõtlete? Üks sõna

ja mina olen mees.

Stöbel (pilkaralt). Uuduzi!

Hauterville. Ja veel täna palutakse
minu käest andeks Heel täna!

Stöbel. Uuduzi! - (Reisacher)

Assessor kahe s-ga; mõlemad kor-
rad xui paluda tohiv!

Hauterville. Kui inimestel aivanu oleks,
keda nad eksitasivad! Keda nad,
riidekappi põgenesma sundisivad!

Stöbel (pöörab uutu Hauterville poole)

Riidekappi! Soo-soo? Riidekappi.

Tahendage see nohe üle, Reisacher!

(Hauterville poole, iga sõna rõhuga) Siis
keegi põgenes riidekappi?

Hauterville ja. Keegi põgenes riide-
kappi

Stöbel (äkki väga sõbraliselt) Mõh,
näete, meie saame üksteisest hore-
dast ära! Teie olete mõistlik ja
ei harkka ajjata selgama!

Hauterville See on ainult minu ka-
sus, et teie kõin teate.

Ströbel. Bravo! Ma võiksin peaaegu ütelda, et ma teie es avustust tän-
nen, (väga häatahtliselt). Kas teate,
Hochstetter, igainimene võib korra
umaluse ära teha

Hauterville. Seda teab jumal. Suuri
umalusi võib teha.

Ströbel. Ja võib ka korra seadused üle
astuda. Aga ainult mitte pärast
valetada! See tuleb nii haledasti väl-
ja! Ja meie saame omelt tõtt teada.

Hauterville. Ma tahaksin, et tee seda
juba teada oleksite saanud.

Ströbel. Meie oleme ju parajasti selle
kallal ametis. Aga seda pean ma
ütlemas; mits maha! Teil on auu-
tunnet!

Hauterville. Ja?

Ströbel. Kindlasti!

Hauterville. Arusaamine selle kohta
kaob ära, kui kaks ööd miisuguses
seltskonnas pead olema

Ströbel (väga häatahtliselt) See oli natuke

võli teie vastu

Hauterville. See oli hirmus. Mul on ~~muu~~
 kummine tõesti raskesti tehtud.

Stöbel. Ikm võimatus on see teile
 tehtud. Teid kummutatakse õnnetu-
 sse ja teie peate veel inimeste
 päale armu heitma! Ei!

Hauterville. Ma pean päält vaatama,
 kui õige minu korterisse tungitakse
 ja mind wälja veetakse.

Stöbel. Ei! See on liig.

Hauterville. Mitte õs pesugi ei lastud
 mul kaasa võtta! Mind pandakse
 ühte kongi ühes kahe naisega, kellel
 kõiksugu säädikud on, misial ilmas
 ette tulewad.

Stöbel. Ja saäl peate teie veel wei-
 nima

Hauterville Kui ma oma juukseid
 seada tahan, annab mulle üle-
 vaataja naisterahvas kammi,
 mida need kaks naist terve nädal
 otsa on tarvitanud.

Stöbel. See ei lähe lihtsalt enam.

Hauterville. Ja see õhk. Benini ei teadnud ma veel, et niusuguseid haisusid olemas on!

Stöbel. Ja teie peate teiste päale arvu heitma! Ei! Kas teate, saladuse te varjamine on tühi sõna kõlts

Hauterville. Kuulus?

Stöbel. Ma arvan, kui kellelgi kõlbeline aigus on hoolimata kõik ära ütelda, siis olete teie see. Käige selle järel, mis te ära kannatanud olete.

Hauterville. Siis olen mina see.

Stöbel. Nõnda siis: keegi põgenes teie riidekappi.

Hauterville. Ja keegi põgenes riidekappi.

Stöbel (elavalt). Kes? (väike vaheaj)

Hauterville (naeratab). Kes?

Stöbel (teravamalt). Kes puges minema laupäeva öösel kell kümme politsei läbiotsimise eest selle lobi läbi kõrvale et ta ennast riidekappi ära peitis?

(Wäine wäheag)

Hautville (naaratab). Seda ei ole
tõesti ta mis, et ma teile seda ütlen.

Ströbel (trawalt). Mis?!

Hautville. Seda ei saa ära hoida,
et teie seda teada ei saaks.

Ströbel. Ei saa ära hoida?

Hautville. Aga mina ei wõi seda
mitte ütelda. Kuis ma ka tahaksin.
Jumal, kui sellega harjunud oled, mitte
algi ühte nime nimetada, siis ei
saa sellest üle. Ma arvan, ka seda
peab alles õppima

Ströbel (kajudes). Ja teie saate seda
õppima; selle eest vastutan ma.
Tee!

Hautville. Aga monsieur?

Ströbel (kajudes). Mis monsieur!
Siin räägitakse selget keelt.

Hautville. Ma ei saa aru, mis =
pärast te ennast arutate.

Ströbel. Mina olen inimese was =
te lahke, ma räägin teiega

mõistlikult, ja siis ütleb ta, saladus-
te hoidmist pidada alles õppima.
(Karjub) Aunsaid aumbeid peate te
õppima, ja mina tahan teile neid
õpetada.

Hauterville. Praegusel silmapilgul
mitte

Strobel. Kas teate, teid tunnen ma!
Teie tahate aga näita, et omale ikusaid
valesid väga mõtelda.

Hauterville. See oleks üliülgne sest
et mulle kõige osavam wale nii palju
kasa tulla ei wõi, kui tõde.

Strobel. Siis väga sellega

Hauterville. Parema on, teie saate
seda kellegi teisest käest teada.

Strobel. Arvate?

Hauterville. Teie olete kimbatuses,
ja minu poolt oleks see ameti wal-
duse rikkumine.

Strobel (pilkawalt) Sest et teie sugu-
sid usaldatakse.

Hauterville. Ma annan selle päale

loodetakse väga, ⁷⁵ et meile saladuste
hajamine mitte lihtsõnaseks ei
ole.

Stöbel (jälle rahulikult). Ma tahan
teile ühe midagi ütelda: teie ei ole
oma seisukorra üle mitte selgusel.
(Hauterville kehtib algasid) Ei. Teie
ei tea sugugi milles asi seisab.

Hauterville. See on palju pünlikum,
et teie ei tea, kelle ümber asi keer-
leb.

Stöbel (uttu) Misasi?

Hauterville. Noh - see rüderkappi
puujemine.

Stöbel. Kas te hull olete? Teie
tahate siin kui naabtesalune
oma naljasid teha?

Hauterville. Ei.

Stöbel. Kõr teie näite enese mee-
lest väga suurepäraline olavat
oma saladusriikaste lähenduste=
ga?

Hauterville. Sääal ei ole palju suure-

päraline olla, kui kollast solvi plekk
kaurist sööma peed

Ströbel. Ja seda saate teie veel kaua
teema.

Hauterville (energiliselt). Mina ei saa
seda mitte enam teema. See on seega
ütlen ma nüüd: mina ei ole selles
laudas enam mitte ühte ööd.

Mina ei lase enam enesega halvasti
ümber käia.

Ströbel (pilkavalt). Meie saame
teie käest luba paluma.

Hauterville. Mina ei jää siia, kui
arvatakse, et ma ennast ära hävitada
lase, siis eksitakse. See on alatu,
ja seal lõpeb minu aenus.

Ströbel. Teie sugune ja aenus!

Hauterville (lõõnalt). O ja, minu-
sugune. Meie kuuleme igapäev
sarnaste inimeste pihtisaladusi,
kes meie vastu avalikult põlgtust
üles näitavad. Meie teame, kui vale-
likud need ilusad sõnad on, millega

meid hukaka mõistetakse, aga
meie väikine. Meie tunneme seda
võrult, millega meie vastu rüütel-
dakse, aga meie väikine.

Ströbel. Ja kōrn puhtast auusu-
sest? Eks ole? (Teie rahalugemise liigu-
tuse)

Hauterville. Ah, minu härra!
Rahaga maksavad meie võõrad se-
da mida nad pärast kõlvatuse
nimetavad. Auusust saab meie
juures niisama vähe raha eest
osta, kui kuski mujal. Uskuge
minel, meie võimsime palju illu-
sionist ära hävitada

Ströbel. Siis hakake emeti siin
pääle.

Hauterville. Siin peaks see ilm-
võimatu olema. Politseil võib ka
niisama vähe illusionistid olla,
kui meil. See tähendab, kui ta
kōrn teab mis tassis teada.

Ströbel. Kõuel jääb teil veel üle

ainult üht wõrdlust teua.

Hauterville. Meie ja politsei, meie wõimsime usku wooruse sisse ära häwitada, aga meie ei tee seda mõlemad mitte. Teie - seot et te arvate, et usk wooruse sisse tõuse wooruse aset wõib tõista, ja meie - Jumal, meil on ka seda usku tarkus.

Ströbel. Meil ka? Teil ka?

Hauterville. Kui awaliku wooruse sisse enam ei usuta, langeis salajase potu wõärtus.

Ströbel. Millest teie öieit räägite?

Hauterville. Sellest, mis päraat politsei ja meie saladusi heidma peame.

Ströbel. Ja et tõsine kõlblus olemas on, see on teile leadmata?

Hauterville. Teie arvate seda kõlb = lusest, milles üle uulitsa mindakse? Seda tunnen ma hästi. See antakse minu juures uide hoidmise teas ära, ja sääb wõin ma teda põhjalikult waadelda. Tähelepanemise =

väärt, et needega, mis nii tihti
paigutatud on, veel uhkust ajada
võib

Reisacher (kes senini päälmahaasa-
nõtmataalt seljaga väärjate poole
istunud on, pöörab ennast pooliti
ümber). Wabandage, härra asses-
sor!

Strobel (närstult) Mis teie siin ta-
hate?

Reisacher. Wabandage, härra as-
sessor, pean ma seda mõne pro-
tokolli kirjutama?

Strobel. Ma ütlen teile juba ette..
(Haukivillele) Teie ei ole mitte siin,
et lõbusat juttu vesta.

Haukiville. Beela ma tean.

Strobel Kuulake õige rahulikult
peält! Teie andsite ennem
mardata, et te ülestunnustada
tahate, kui teid veel ühes õh-
kuns siia jäetakse. Noh, ma
võin teile ütelda, meie jätame

teid selleks ja veel mõneks õhtuks süü-
Teie võite siis rahulikult oma sü-
dant kergemaks teha.

Hauterville. Ma teeksin sellega ai-
melt teie oma raskemaks.

Stöbel. Minu oma?

Hauterville. Ja kui ma siin üles
tunnistan, siis ei ole eksitus enam
võimalik. Kõik peab aga eksituseks
jääma.

Stöbel. Ma olen teiega kannatanud,
aga naljatada ei saa ma enesega mil-
te. Võtke ennast kokku ja mõelge
iga sõna üle järele. Mis peab eksitus
seks jääma?

Hauterville. Kõik, mis laupäeva
õhtust kuni pöörgupäevi sündinud on.

Stöbel. See peab eksituseks jääma?

Hauterville. See ei tohi sündinud olla.
Keezi ei ole minu korterisse tunginud.
Keezi ei ole minel kinni võtnud. Keezi
ei ole kedagi sündinud riidekappi
pugenud.

Strobel (narijub) Ja keegi ei ole elus
üht nii habemata naese nägu näinud!
Hauterville. Missugune teon!

Strobel. Ta on teie kohane.

Hauterville (hoiak, oma auutundmu-
ses kaavatid, kõrvu ninna) See tuleb
kangesti plekk-nausi ja seela kammi
meelde.

Strobel (näeb vihaseelt edasi tagasi)
See on uskumata! See inimene
teeb tähelepanu, nagu peaksime
meie midagi kartma. (Jääb Hauter-
ville ette seisma) ja, arvate teie
vahes, siinkirka väim peidab en-
nast teie eest ära?

Hauterville Ta peitis ennast teie
linnarahusest ära.

Strobel. Mis?

Hauterville. Riidekappi

Strobel (edasi tagasi käies) Ma taan
ta välja teie riidekapist, selle hävra!
Ma visun ta päevavalgele! Kõige
heledamale päevavalgele! (Jääb

Hauterville ette seisma) ütlesite teie midagi?

Hauterville. Nõu

Ströbel (käib jälle). Keezi ronis pörilampi ja arvab, meie peame temast hoolima! Meie! (täab Hauterville ette seisma). Mis te ütlesite?

Hauterville. Midagi.

Ströbel. Kurb küllalt, kui täest, kui üks poolgi korralik inimene teie juurele ära on eksinud.

Hauterville. Tä võib seda ainult selle pärast kahetseda, et teda eksitati.

Ströbel (läheb nuttu oma kuyutusele juurele ja teeb ühe sahtli lahti) Pääleegi ei ole teil tarvis arvata, et meil teie ülestunnistuse tarvis on!

(Kõtab ühe brošeritud hefti wälja, mis nagu kaunis paks kooliheft wälja näeb, ja hoiab seda wõidetundmises kurgile)

Ääete! Tunnete teie seda?

Hauterville (rahulikult, ilma et imestamise märki näitaks) See näeb wälja,

nagu minu päeva raamat.

Ströbel. See on tee raamat.

Hauterville (wäga rahulikult) (Kerjutuse-
laul oli luksus.

Ströbel. Ja on lahti onustud. Noh?
Kuidas on nüüd tee saladuste hoid-
mistega?

Hauterville (kehitate algand). Mina
olen need hoidnud. Tule kindlasti
rahakappi mul eide

Ströbel. (pilkawalt). Kas tahate wast
mulle seda nime maidata? 46m?

Hauterville. Missugust nime?

Ströbel. Seeda härrat viiderapis.

Hauterville (naerab). See ei seis
täiesti mitte tääl sees.

Ströbel. Jätke kõrvale puiklemissid!

Hauterville. On härrasid, keda
wõrasteraamatuse mitte sisse
ei kerjutata, kui nad innoknito
reisivad.

Ströbel (tungiwalt) Hochsletter,
mulle näitab, tee ei ole just mit-

ku rumal. Ja ma annan, ette oma-
 wõõraid (näitab päewaraamatut pöäle)
 häameelega käitsta tahaksite. Kui
 te mulle seda ühte nime ei ütlee kut-
 sun ma terve selle seltskonna ette.
Hauterville (kehitate ölgasid). Minu ei
 saa teie tanistada.

Ströbel. Kuhu jääb siis nüüd teie aui-
 sus.

Hauterville. Minu ei ole seda raamatut
 teile andnud. Minu käest ei oles teie
 teda ialgi näinud. Aga et komisssar
 tema kirjutuse laua sahtlest leides on
 mulle päris armas.

Ströbel. Arvate?

Hauterville. Kuidu oles ta viimast
 uidenapi läbi otsinud.

Ströbel. Nüüd on minu kannatus otsas.
 (litsub ühe kellanööbi pöäle, mis kirjutuse
 laua pöäl seisab). Minu ei hoole enam.

(Arkslinnawaht astub sisse)

Küige see inimene ära. (Linnawaht Hau-
 tervillega ära). Ströbel istub, tõmbab oma

see tooli ägedalt kirjutuse laua juurde,
 viskab pälvaramatu sinna peäle,
 võtab teisi raamatusid ja lööb vastu lau-
 da; selle juures räägib ta iseenesega;
 „misugune häbematus! Kuulmata!“
 Reisacher vaatab selgija peält ja tunneb
 Ströbeli arutusest löbi. (Koputatarse)
Ströbel (valjult). Sisse!

Viies etendus.

Beermann (tulebutuga pahemalt
 poolt. Ta hingab raskesti, tal on tas-
 kivätku käes, millega ta saadust
 otsesist keirvatab) Olen ma siin
 ükskord äiges küros? Minu seade =
 tarve siin kemas majas ringi (Tambel
hinge). Loode tarve olen ma nüüd
 äiges küros.

Ströbel. Mis te tahate?

Beermann. Väbandage, ma pean
 hinge tagasi tõmbama. Kaks korda
 olin ma kolmandal korral ja jälle
 tagasi all. Härra president saadab

mind ära, ma pean luppe nr. 147.

Ströbel. Kes teid saatis?

Beermann Hävra president (Tombak sügavasti hinge). Ma tahtsin öieti tema enesega rääkida, aga ta ütles, ma pidada selle hävra juurde minema, kelle alla mõblus käik?

Ströbel. Ja.

Beermann Ometi viimane! (Pühile otsesist). Kus see nü lähtes on ei pea ometi inimesel terves majas ümber jooksta lastama. Siis teie ölete see hävra, kelle käes see asi on?

Ströbel. Missugune asi?

Beermann. Laupäeva ööse on üks naaterahvas kinni võetud. Tema käes on minepused ülestõhendusid ära võtud. On teil need tähendusid siin?

Ströbel. Mis see teile nõrda lähel.

Beermann. Mine nimi on Beermann. Rentier Fritz Beermann. Ma olen mõbluseltsi president.

Ströbel (väga viisakalt). Ah soo! (Waka)

dage. Mul ei tulnud mitte rohe teie mi-
ni meelde, aga ma ootasin teid.

Bermann (ehmatanult). Teie oota-
site minu?

Strobel. Kärra president ütles, et teie
igatahes tulema saada.

Bermann. Ta ütles, et ma igatahes
tulema saada? Aga sellest ei lausu-
nu ta sõnagi, kui ma praegu tema
juures olin! Olenis vahet hää, kui ma
jälle alla tema juurde lähaksin?

Strobel. Seda ei ole tarvis. Asi on mi-
nu käes.

Bermann. Muudugi asi on teie käes.
Ja ülestahendused, need on ka teie juures?

Strobel. Ah päevaraamat? (Näitab
kirjutuslaua päält) Säär ta on.

Bermann. (vaatab kartlikult sinna)
See on siis paris päevaraamat?

Strobel. Ja täielikult kirjutatud.

Kuupäev, nimi. Isegi naljaras-
tahendused ünsikute nimele juures.

Bermann (nahtub). See on uskuma-

ta alatus! Mis jaoks kirjutas ta se-
da üles? Mis otstarbe sellel on?
Ta peab omad enesele ütleva, et
see kardetakse on! Kolme nuiadi
nimel, kui inimesele ise salakuus
eluõhk on, ei hanka ta omi ad-
ressiraamatut pidama!

Ströbel. Oleme rõõmsad, härra Beer-
mann!

Beermann Rõõmsad?

Ströbel Ma ütlen teile, see inimene
saaks valetama. Aga selle vastu
ei saa ta midagi (Tastab päevama-
matu kõrgel). Tulgu ta omile kohtu-
es oma sõnakõksudega! (Aimab Hau-
terille järele). See ei tohi sündinud
olla! Ma peegistan ta lihtsalt vastu
seina, Meie toome lihtsalt need me-
hineid näo ette. Ühe teise järele.

Beermann. (Suure kohkumisega) Kohtu
ette?

Ströbel. Ja midagi! Muud midagi
näsi üles ja vanna! Ma tahan nä-

ha, kas keegi on keelagi sundinud
riidexappi ära maha!?

Beermann. Aga see on vaimata!
Siis või ometi terve linna perekonnas
elu ära hävitada.

Ströbel. Kuidas nõnda?

Beermann. Igati peab kohtu =
saali astuma ja kõnele inimeste
ees ütlema: ja, see on täsi, et ma...
ja nõnda edasi?

Ströbel. Missüraast mitte?

Beermann (karjub) Need on ju
puha perekonnad isad!

Ströbel. Aga armas härra Beer =
mann, see on ometi minu üsna
üriksõin!

Beermann See ei ole ial ega ümas =
gi üriksõin (Reisacher pääle vaadates)

Kas meie ei võiks nelja silma all?

Ströbel. Kui te seda soovite. Rei =
sacher, saadke protokoll eskojas
kõnku!

Reisacher. Ja, härra assessor!

Kõtab mõne paberi ja läheb kassusest
välja)

Ruues etendus

Ströbel, Istuge ameti, härra Beer-
mann. (Beermann istub sohva peäle;
Ströbel tema vastu ühe tooli peäle)

Beermann (kinnitab otsusest) Üks
uisimus, härra assessor: olete teie
bichus?

Ströbel. Ei.

Beermann. Ma arvasin seda juba.
Kui teil perekond oleks, ei üllaks
teie "mitte äärmiselt".

Ströbel. Kui mul perekond oleks,
ei teeks ma temale kõige päält mit-
te häbi.

Beermann. Aga...

Ströbel. Ma ei seisaks mitte ühe proua
Hochstetteri päevaraamatuse.

Beermann. Seda ei võid kunagi tea-
da

Ströbel. (Lubage mind! Kus on saäl
neel üleüldse perekonnale, kui

missugused lool juhtuvad?

Beermann. Kuidas nõuad? Kui
seda meegi teada ei saa?

Ströbel. Ei elata omelti ühtesla-
ti valedega!

Beermann. Kõrva assessor, kui
abielus enam valesid ei ole, siis on
abielul lõpp.

Ströbel. Nõuoh!

Beermann (tunjavalt) Uskuge
mind. Igas õndelikus abielus wei-
detatakse üksteisele ette, et tund-
mused ennast ei muuda.

Ströbel. Aga oldakse üksteisele
truu.

Beermann. Mitte põrmu.

Ströbel. No kuulge, see on omelti ase-
enesest mõistatav!

Beermann. Aga mitte põrmu!
Vähemalt mitte tähtselt. Mees
on truu, kui ta... ja nõnda edasi.

Ströbel. Teie raated panevad mind
imertama...

Bermann. Ma annan ta en truu
oma miisi. Ta jääb inka keel sõbra =
linuks oma naese raste, ta hoolitub
perenonna eest, ja see on pääasi.
See teine asi, mida teie arvate, see
on ainult aade.

Ströbel. Ja aadete järel näidatakse.

Bermann. M. ja! Aga kui nende
järel mitte ei näideta, siis hoitakse
neid vähemalt.

Ströbel. Ma pean ütleva, ma imes-
tan. Teie olete omegi nõukogu
president?

Bermann. Mis võisin oma teha,
kui mind valitakse.

Ströbel. Aga igal juhtumisel esi-
tate teie oma seltsi põlvkonnatöid,
ja ma arvasin, teie olete sellepärast
süa tulnud?

Bermann. Misspärast?

Ströbel. Et oma rahulolemist aval-
dada, et meie selle naesterahva kooli
paevavalgele oleme taarunud.

Beermann. Selle pärast olen ma
sija tulnud?

Ströbel. Mitte?

Beermann (hoidab taskurätikut otsa-
ees). Habandage, härra assessor,
ma olen veel väsinud sellest trep-
põisid, mööda käimisest. Ma ei
saa teie mõttekäigule nii palju
järel. Eks ole, teie nimetasite
ometi enne üht päerravaamatut?

Ströbel. Ja.

Beermann. Ja seda päerravaama-
tut, seda pleiti teie lugenud?

Ströbel. Ei; mul ei ole veel aega
olnud.

Beermann. Aga teie rääkisite ometi
midagi naljantest tähendustest,
mis saal sees seisavad?

Ströbel. Ainult mis mulle nän-
da lehitsemise juures silma en-
targanud.

Beermann (nergemalt). See?

Ströbel. Ja siis veel, päerravaamatu

94
sisu jääb teile saladuseks härra
Beermann. Ma ei tohi teile selle
üle midagi ütelda.

Beermann Ei, ei, ma ei taha sel-
lest midagi teada.

Ströbel. Teie saate parassti näin
teada, kui kohtulik asjakoruta-
mine on.

Beermann (nurgast kohkudes) Ja,
loetakse ta saal ette?

Ströbel. Iseenesest mõisla Tana
ei või ma teile rohkem ütelda,
kui et me ilma millestgi hooli-
mata saame toimeta. Sel-
les asjas võib teie selts rahulik
olla.

Beermann (püüdes tõusta). Minu
ei ole aga sugugi rahulik, kui ma
tagajärjele pääle mõtlen.

Ströbel (nõudlasena). Mis lähemad lei-
le tagajärjed korraldada? Teie olete o-
male omas seltsis kõige eesmär-
gi teadnud. Teie põhjuskirjas en

on üteldud, et teie raudse kindluse ja kõne mis mäda kõrvale tahate loimetada. Nüüd mäete teie oma püüete täieleminekut.

Beermann. Meie põhjusriias on üteldud, et meil abiellu kindluse eest seisame rahvuslastel, kõlbelistel ja ühiskondlistel põhjustel ja abiellu kaevatakse hauda, kui see nõuk tuttavaks saab.

Ströbel. Mis kõlbline seisuvoht see on?

Beermann. Küll aga ühiskondline. Sest just jõukas rahvariht langeb häbisse.

Ströbel. Selle eest peab ta iseennast tänama.

Beermann. See on lihtsalt väimata väljapääsemise teed peab leidma.

Ströbel. Seaduse väimukonnast väljapääsemise teed ei ole.

Beermann. Kellele teil seda üllate
Siis on kõrvalisi teesi?

Stöbel (manitides) Härra Beer =
mann.

Beermann. Ja muidugi! Mina olen
vana küllalt, et seda teada Politsei
si ole - Jumal teab - mitte ülesandena
niisugust huglaskandale elule kutsu-
da. Selle juures lähel autoriteet
kaduma. Selle läbi kõigutatakse
rahvahulka aumartust.

Stöbel. Skandali on need härrad
(päeva raamatute puole kopeerides)
elule kutsumid.

Beermann. See ei ole kellegi skan-
dal, kui keegi nõud neia seina
vahel enesele midagi lubab. Skan-
dal saab sellest alles siis, kui as-
ja üle terve ilma ees kella löü-
dakse. Aga see ei lähe lihtsalt
mitte.

Stöbel. Härra Beermann, mina
austan seda inimese sõbralikku

mõtet, mis teid nähtavasti juhib
Teie peate aga süüsi järele and-
ma, et meie täiesti uude rahva-
kihtide mõttes teimeetame, kellest
teie räägite.

Beermann. Aga ei!

Ströbel. Aga jaa! Parema selts-
kondan siin kahe nädala eest
ühe seltsi asutanud, sest et ta
suuremat valjust kõlvatuse
vastu tarvilikuks peab.

Beermann. Alamate kihtide
kõlvatuse vastu, sest et ta seal
kergesti üle käte minna võib.
Kui president pean ma viimati
kiüll teadma, mis me tahame.

Ströbel. Preia Hochstetterit peab
ka ameti alamate kihtide sekka
arvama. Kui praegu ühenduse-
punktid ilmsile tulevad, on
mul sellest kahju.

Beermann. Delitsee ei pra midagi
tegeme, millest tal kahju on.

Issand Jumal! Kui mind ainult president kuulanud oleks! Nüüd on see asi üle ei reärita ju mitte paljalt ametlikult.

Stöbel Härra president oleks seda sama ütelnud. Tema ei wõi sääl ka midagi muuta.

Beermann. Kõik wõib

Stöbel. Siin on tõendused (Häädab päewaraamatu pääle) üksigi inimesed ne ei saa neid enam ilmas t ära wõtta. Ka härra president mu

Beermann. Ja mis sünnib sellega?

Stöbel. See läheb prokuröri kätte. Kõik on weeresmas.

Beermann. Ja mis ta ära tapab, se da peame meie rahulikult ära wõtma?

(Telefon kõlised)

Stöbel. Wõib öelda mind üks silmapilk (Läheb paremale poole telefonijurde)

(Sel ajal kus Stöbel telefoni

juures räägib ja tema poole selja pöö-
 rale, tähtub Bermann niigutuse laua
 juurde ja nähtub pilku päevastaa-
 natasse heita. Ta arwab selle kartlikult
 ja paneb ta igakord kinni, kui ta
 arwab, et Ströbel ennast ümber
 pöörab.)

Ströbel (telefon juures) Siin asses-
 sor Ströbeli büroo... Kes tääl...
 Siin assessor Ströbeli... Ja. As-
 sessor Ströbel... ah, pardon, häv-
 ra president. (Wahhaag). Ma saan
 aru müüdugi. Ma jään bürosse.
 (Wahhaag). Ma kuulasin Hochsted-
 teri üle... proua Hauterille ja...
 (Wahhaag). Ma jään bürosse, kui
 hävra president tulevad, mul
 on aau. (Ströbel rõhustab ära).
 Bermann paneb raamatu ära
 kinni ja nähtub hooltu wälja
 näha.)

Ströbel. Kaste müüd ise hävra
 Bermann, et president arja

oma käiku kōia laste. Ta tahab
weel tana minuga selle üle läbi-
rääkida.

Bermann. Siis peab akitult päält
waatama, kuidas õnnetus tuleb?

Stöbel. Teie peate järginud ole-
ma...

Bermann tääl hulgas näinud
tuttawat olla, sugulastid...

Stöbel. Teie peate järginud ole-
ma, Teie poolt asutatud selts on
ometi nüüd hulgasalt omale
eluõiguse mõtnud.

Bermann (rihasekt). Ah, jätke
mind rahule selle rumala kõlkle-
seseltsiga. Nimene jääb ometi
inimeseks!

Stöbel. Ma ei saa teist aru.

Bermann. Waadake, onime si-
dametunnustus teeb kulle kõige
aaskemaid etteheitid. Tana ees-
kui ma seda eneselle kõin ette
kujutasin, mis tulema saab

seida perekonna ännetus, sääl
küsisen ma eneselt, mis on täht-
sam; et meil kõlblus on, või et
meie kõlbluse sisse usutakse
Ströbel. ja teie ei leidnud mitte
vastust.

Beermann. Liisgi ma jäudsin täie-
likule selgusele, et see palju täht-
sam on, kui rahvas meie kõlb-
luse sisse usub.

Ströbel. Sellers ei oleks teel sellest
tarvis olnud.

Beermann. Alles üieti. Kõlblusega,
sellega sead ma oma toasünnu
valmis aga sellel ei ole kaswata-
wat väärtust. Pääsion, et ini-
mene avalikult kõlbluse põh-
jusmõtted omais tunnistab. See
avaldab hääd mõju perekonna
pääle, riigi pääle.

Ströbel. Ma sead ütlemas, sellest
külgest ei ole ma veel asja pääle
raadanud.

Beermann Mõtelge ainult järele. Kõiklusiga on lugu just nõnda sama nagu usuga. Inna peab see tundma olema, et usku on, ja üks peab teisest arvama, et sellel usku on.

Arvate teie, et veel usku oleks, kui minn avalikult meile pattude üle röhut mõistaks? Aga ta arvab nad väinvalt andeks, ja nõnda ka kaval pearsuik ka olema.

Ströbel. Mõnes asjas, mis teie ütlete, näitab teil õigus olema.

Beermann. Mul on õigus. Väite mind uskuda.

Ströbel. Teoreetiliselt vahest. Aga see ei aita meile midagi. Nii kaua kui saadus seda käseb, mõisle-takse nende pattude üle (koputab päevaraamatla pääle) avalikult röhut.

Beermann. Ka siis kui teatakse, et riik kahju saab?

Ströbel (kehstab õlgasid) Jja!

Beermann. Ütleme et - ma ei tea seda ju mitte - aga ütleme, et ai -
mull üks kogu peetud mees oles
kord mõnejal tunnil eksinud ja
seisaks selles raamatus.

Stöbel (agard). Siis küsitakse
ta ette, ilma arnu ja halatusega.

Beermann (kajub). Aga see on ju
ilge kotrus.

Stöbel (manitsides) See on kohuse -
tätmine (apetables) Waadake,
hävra Beermann, tee olede era -
inimene. Teie lohute tundmuse -
le maad anda. Meie ametnikud
selle vastu meie tundmuse pii -
ral raudne kohusetäitmise müür.

Beermann (hõial kõruksinni)
jätke järele!

Stöbel. Sellest üle ei kannu
meiel ühedgi tüvad.

Beermann (rihaselt). Riijuba
sulgluam alla, siis peab ma lenna -
ta võima. Ma tahan teile mi -

dagi ütelda. Teate teie ka, mis
 meie juha kolm nädalat otsa
 teeme? Häälle kajume me omal
 aurgusära, et valitsuse sõbrakesi
 valimisi võimalikus teha. Kuud
 midagi kui isamaa ja riik ja
 usk juha kolm nädalat otsa.
 Ja see on see lüü! Kuradi paralt,
 kujutage enesele ette, keegi saab
 rahva naeruks, kes kolmel küm-
 nel koosolekul viijivas tantsi mo-
 tete vastu on väidelnud

Strobel (kehitab õlgasid) Tja!

Bermann. Kas annab valitsus
 oma enesti vaenlastele selle me-
 he väija?

Strobel Iffil oleks temast rahju,
 aga me peaksime ta ette kutsuma.

Bermann Ilma armu ja halastu-
 seta - (telefon kõlsub ägedalt)

Strobel Hakandage üks silma-
 pilk. (Lähel telefoni juurde ja pöö-
 rab selja Bermann poole) Siin

küros - ja hävra president, ma
 olen ise telefoni juures (väine waha-
ae). ... Kinniwõtmuse juures? ...
 Kinniwõtmuse juures oli komis-
 sar ja üks linnawahht... (wäine
wahaae) ja üks linnawahht... (waha-
ae) Ja, hävra president saanama.
 ma pean komisssar Schmetter-
 maieri (lühine wähele rääkimine)...
 selle eesli Schmettermaireri koha
 sija kutsuma... (Wahaae)...
 ja pean ise otama... ja muidu-
 gi, hävra president.

(Telefoni juures rääkimise ajal on
Heermann jälle kiiptuse laua juurde
astunud. Võtab värisema käega päewa-
raamatu, paneb ta jälle tagasi, võtab
jälle ja pistab ta ritlu ja otsustavalt
oma rinnataskusse. Ströbel tuleb
rõhutatud meeleolus telefoni juurest ära
Heermann saab ennast nõndaviisi
kiiptusklaua ette, et Ströbel sinna
näha ei wõi. Ta on kokkunenud ja nõlub,

et oma rahutus t warjata. Ströbel wa-
jutab ühe kellanööbi pääle mis Stei-
sackeri laual seisab.)

Beermann (kõha hoogaudega) Ma näen
ära et enam midagi teha ei ole, jaa tah-
teid enam kauem eksitada.

Ströbel (rutuga) Ei, palun, jääge.
Silmapilv tuleb president, süüwõite
teema enesega rääkida.

Beermann. Teie ütlesite ju, et see
midagi ei aita...

Reisacher (tuleb keskkusest)

Ströbel (kiirustades) Reisacher otse
assessor kommissar vch. muttermain
üks! Kei te siin ei ole, saatne talle
järele! Hoi telekoneerige! Ta peab
kohe siia tulema.

Reisacher. Ja, härra assessor!

(Luttu keskkusest ära)

Beermann. Teie ütlesite ise, et see
midagi ei aita, ja ma soovin teid
pääwa

Ströbel (rahutult) Siis sodane ometi

president

Beermann. Sel ei ole mõtet. Minna
mina olen teinud, mis ma võisin...
ja kui see midagi ei aita... siis...
jumalaga!

(Tahab pab ära minna. Uks teh-
akse aga äkki lahti, politsei pre-
sident ilmub, lasub parun Schmettau
sisse astuda ja kõnab uuesti kinni.)

Teitsmes etendus.

President (Schmettau) Tohiv ma
paleeda, paruni härra... (Beermann)
Aa... see on ju härra kõlbluseselts-
president?

(Beermann kumardab pilkavalt)
Kas olete oma missjonitööga lõpul?
(Beermann kumardab). Kas olete selle
kinnivõtmisega rahul või soovite
 veel enam? (Teitsmes) Härra, mina
keelan teie järelvalvamise ära,
pidage seda meeles. Pidage juttu-
sid oma põhjusemõtete üle kus

teie tahate, aga mitte siin!

(Beermani hüljel sügavate kumardustega välja)

Kahexsas etendus.

President (Schmettau) Need kõlbluse apostlid segavad meie töö vahel...

Schmettau (assessor päale raadates)

Tekin oma paluda, mind esiteleda.

President. Assessor Ströbel - waka = Härra von Schmettau, kõrguse, print Emil adjutant.

(Ströbel lööb kannad kokku ja kumardab sügavasti. Schmettau vastab lühidalt.)

President (terawalt) Härra assessor, ma palusin härra paarun Schmettau minuga kaasa tulla sest et ma tema juuresolekul üht sündmatu juhtumist häaks tahan teha, mille minu kõige suuremaks kahtsuseks kommissar Schmittermaier minu juhatuste vastu korda soat-

mees on.

Schmettau. See oli skandaal.

President. Aga tahan teada, mis sel mehel ülesandeks oli.

Strobel. Kõrva president arvavad juhtumist Hoehsletterena?

President. Prova von Hautovillega- ja. Kes juhatab järelkuulamisi?

Strobel. Järelkuulamisi?

President. Loodetakse, et oli enne kinnivõtmist selgud teateid mu-
utsesitud, millega sinu tegemist oli?

Strobel. Muidugi, härra president!...

President. Ja mis oli teada saadud?

Strobel. Aga jõudsin ainult sellele, et see näesterahvas kõlbuse vastu patustas.

President. Aga pean teenistuses sel-
geid vastuseid paluma. Mis saadi
järelkuulamistel teada?

Strobel. Et ta kahtlasi võõraid
vastu võttis.

President. Kahtlasi? Siis teak

kommissar, kes need väärad olivad?

Ströbel. Seda mitte. . .

President. Mitte? Ta ei uurinud mitte järel, kui talle midagi kahtlane näitas?

Ströbel. Ta lohtas ainult kindlalt teha, et need väärad hänteville juurde käisivad.

President. Loo? -- Mul on äge vähete nouetega ametnikud kellesse ja müllesse asi puutub, selle järel see mees ei näsi.

Ströbel Minu mõtlesin ka, see leidub pärast see juba.

President. On asja, mida ei otsita ja mida veel vähem leitakse. Teie loimetate seda asja, nagu oleksite te pidanud taskuvarast kinni püüdma.

(Schmettau). Asi on, nagu ma teile ütlesin. . . Mehel ei olnud aimugi.

(Ströbelile). On see Schmutzmaier seal korteris mõnda väärast näinud või kuulnud?

Strobel Ei, härra president.

President (Schmettau). Nagu ma teie ütlesin...

Strobel Säl korteris oli aga küll keegi, nagu ma nüüd tean...

President (ruttu) Kes?

Strobel Seda ei ole ma veel nähte saanud. Hautoville tege ainult tähendus, nagu oleks keegi süde-kappi põgenenud.

President On põgenenud küll — on põgenenud rahjus — (Schmettau) mul on kõigest südamest rahju — tema kõrgus, meie kõige-armulisem trooni pärija prints Emil.

Strobel (pää pääle kukkumult)
Mina... mul ei olnud aimu...

President. Peab lihtsalt armu olema. Kui sel Schmettauil nähegi mõistust oleks, ei oleks seda mitte juhtunud. Aga see on vana lugu; iseseisvat Itsu-stamist

mitte põrnu! 112.

Ströbel Ma ei tea, kuidas ma ennast
vabandama pean.

President Mina ka mitte. Pealegi
on härra parim Schmettau teinud
meile selle halva juhtumise ühes lü-
li teinud.

Schmettau (räägib väga selgelt) Ma
olen nagu pöördunud peale nukkumise.
Ma ei saa misüheski ajast aru.
Kujutage seda enesele härra ette
jumal! Mina olen ja olen selles
arvamises, et meie noor kõrgus
elu tundma õppima peab...
ja mul ei ole ju ülesandeks, kui
kiri õpetada tegevalda...

President Tegema palun, pa-
rini härra, see on ju ise enesest
mõista.

Schmettau See on ju ka arvamini
arvamine. Mina seisan keset elu
ja olen kaval ja ma pean seda
tegeks, et kõrgus elu tundma õp-

pima peab...

President. Ma olen täitsa teiega
ühes arvamises.

Schmettau. Aga enne langes sõna
kõlbleb. Mina võin oma seisuses
museguseid sõnu küll kind xants-
list kuulda, aga välgas pool xiri-
kut pean ma neid kindlasti ta-
gasi toijuma.

President (assessorile). Teie tarvi-
tate seda sõna.

Schmettau. Kui keegi tõendada ta-
hab, et minu kasvatus mitte täie-
lik ei ole, peab ta mulle seda pistol-
käes teeks tegema.

Ströbel. Ma ei arvanud, et teie see
sõna haavata võiks.

Schmettau. Ta haavas mind. Mü-
suguseid sõnad on kohased mõnes
väeste waju paigas, aga neid ei
tarnitata mitte kawaleri kohaste
lokuustuste kohtu.

President. Tahin ma oma asses-

sori eest hää sõna ütelda? Ta ei
tahnud, inplasti mitte teid haad
wata.

Schmettau. Ta ei tahnud seela mitte?
(Assessorile). Siis tahan ma teha,
nagu ei oleks seela sõna larritü-
tud. (Strobel lüüb kannad konna)
Ma olen nature näwelen, aga
see ei ole ime. Teie wõite arwata,
xui piinliku hoolega ma asja ette
walmistan. Asjatuudlikult poolt
soowitatakse mulle proia von Hau-
terille; tal on hääd elukombed, ta
mõistab wainida.

President. Rindlasti wäga korra-
lik inimene oma wiisi.

Schmettau. Kuna ma kard sellel
seisukohal olen, et kõrgus elu
Lundma õppima peab, ei wõinud
ma enam paremine sisse seada
(Presidentile). Meie saame üks-
teisest aru?

President. Aluidegi!

Schmettau. Gasugune kindlustus
sündmata juhtumiste vastu;
kõik kõige paremas korras. Kuid
kujutage enesele ette, minu poolt
sünnib kõik mis inimese võimu-
ses ja siis tuleb misugune usku-
mata skandal!

President. See on vana lugu. Neil
inimestel ei ole otsustamisvõi-
mu; ei ole lahti.

Schmettau. See ei aita mulle mi-
dagi. Minna ei läha teie ameti-
asjus maasa rääkida. Seda ei
tule mul meeldegi, aga ma pean
teile ütleva, see ei aita mulle
midagi. Minu peal on vastu-
tus. Kulle üteldakse üsna liht-
salt, seda ei tohikud juhtuda.
See on ilmvoimatu seisukord!

President (Strobelile). Milles teie
süüdi olete.

Schmettau. Kui ma seda aimata
oleksin võinud siis oleksin ma
... ..

teile enne teada andnud.

President. Oleksite teie seda ome-
ti!

Schmettau. Kes mõtleb selle peale?
Ma pean ometi arvama, et poliitiku
käige pealt saladuse hoiab!

Strobel. Ma annan teile oma aus-
sõna, paruni härra, et ma milte
unesegi niisuguse kokkujuhatumise
peale ei mõtelnud.

Schmettau. (Tõmbab otse kõrvali)
On seda nii raske mõelda?

President. See sama, mis mina
 ütlen. Kui oma teenistust tun-
 takse, siis teatakse seda. Aga
 kui rahva parandamise kasuks
 töölatakse, siis on mina püsti
 taeva poole.

Schmettau. See komisсар väi
 mis see mees on, pidas ennast
 üleüldse üles nagu oleks ta sootse
 al demokraatliku ajalehe jaoks
 materjali k... i... H K O

107
Kõrgus ei olnud veel mitte viit
minutitgi majas, saäl kõlistataks
ägedalt, ja keegi lööv saabaste
vastu ust, nagu mõni jooknud
võrimees Madame tormab
tappa ja ütleb: „Kõrgus näevad
mind õnnetu, poleks see siin!“
„Kasne aga olla!“ ütlen mina, ta
saab varsti ära kaduma. „Ihm =
võimatu!“ ütleb Madame. „Mina
ei või mitte lubada, et kõrgus otsi
kinni püütaks; ma võtan aja
ema päale.“ Sel naisterahval on
mipalju elukombaid, et seda üteli-
da: „Ihm võimatu, et kõrgus kinni
püütaks.“

President. Täiesti auus!

Schnettau. Täiesti! Ja mul on
kohe selge, et tal õigus on. Seisu-
kord on hirmus. See mees nõuab veel
võimali kõrguse käest passi!
„Ellis teha?“ Madame ütleb: „Peitke
ennast Jumala pärast kappi!“

Väljas mürale see mees, klõpib, kolab, karjub, kõlistab, kõrsil pool naabruses lähub elavaks, ja keset seda Soedemat ja Komor-
rat seisab -- kõrgus! Mis teha?
Paar sekundit hüjum on kõrgus
minu kõrval kapsis viidetükki-
de vahel ja saab ainult veeraga
hingata.

Strobel. Kei mul omel aimugi
oleks olnud!

President. (vihaselt). Teadma
peate teie! Mitte aimama!

Schmettau. Ja mis nüüd tuli!
Kaalteja saabasteja läbi tubaste,
uste paunkumine, ja inka jäme-
dalt ja häbemataalt, ja kolm või
neli korda meie kapsi ees, ja
mina tunnen päris, kuidas
kõrgus higistavad. Kujutage
enesele seda seisukorda ette,
kui see inimene kapsi avab.

Kujutage enesele seda ette ja

siis teate teie, kuidas mul oli
President Teie peate hirmusati
 kannatanud olema!

Schmitter. Kes minulst luges?
 Kiisugustel silmapilkudel mõt-
 led ainult kõrguse peäle. See
 oli häbemata! Hüüaks ometi
 lähewad sammud kaugeemale.
 Madame - kes ennat - mööda -
 minnes ütelda - laitmata üles
 pidas, ühiklärä, ja kõrgus
 rõwad kapisist wälja tulla, kus
 nad vähemalt kantskümnend
 minutit mööda saatnud oli-
 wad. Ja nüüd küsirin ma veel
 korra: kuidas oli see võimalik?

President (Shöbelle) Wastust
 peate teie leidma

Schmitter. Pääle selle on see
 prowa veel rangis. Ayalhed
 kirjutawad selle üle; kõrgus kan-
 natawad nende võimalust all,
 mis veel olla rõwad.

President. Selle pärast võeti ra-
hulik olla, paruni härra! Nüüd
halvan mina asja käigu järel
(Tõmbab uuri taskust ja vägil
tehtud rahuga) Praegu on meil
veerand ühest puudus. Täna õhtu
all kahetsia on proua von Bau-
terille waba, ja mõis saab nõnda
korraldatud olema, et tema wabaks
laskmine ühtegi kohtust ei ära-
ta.

Stöbel. Aga kuidas...?

President. See on teie asi.

(Geesriie)

Kolmas vaatus

Beermanni majas. Kolmasasti sisse =
 seadud meesterahvatus. Paremal pool kir-
 jutuselaud, mis on suure kahepoolega
 aknena lükatud on. Tagaseinas paremal
 pool pikem raamatu riiul, selle kõrval
 nahane lentool. Enam põhemaal pool
 kahepoolega klaasuks. Põhemaal pool
 ees suiselamiselaud ja mõni lentool,
 kust hää istuda. Lühikes liikne uks.

Esimene etendus

Beermann tuleb klaasuksest lä-
 heb kirjutuselaua juurde, teeb ühe
 sahtli lahti ja võtab kaudu päeva-
 raamatu välja. Vaatab ettevõtte-
 kult ringi, võtab raamaturiiulilt
 ühe kõige konversatsioon sõnaraa-
 matust, löök selle lahti ja paneb
 päevaraamatu sinna peale Istub
 ja hakkab lugema. Sellel silma =

pidgul arvatakse tase klaasunsi ja
prova Beermann astub sisse:

Pr. Beermann. Ja ole üksi, Fritz?

Beermann (lööb ehmatavalt konver-
satsiooni sõnaraamatu kinni, nii et pü-
varaamad vahel jääb) Aga Lina,
kuidas võid sa mind nõnda ehma-
tada?

Pr. Beermann Kui silmi ei tead-
nud ma mitte, et sa närvilik oled

Beermann. Ah mis närvilik, ila olen
liiga palju töötanud, olen äritatud.

Kui iga päev kõnesid pead valmis te-
ma

Pr. Beermann. Ja selle juures olen ma
sind eksitanud? Vabanda!

Beermann. Misa tahad öieti?

Pr. Beermann. Sinuga rääkida

Beermann. See ei pea ometi mitte
praegu olema! Kõnnake rüü...

Teine etendus

Eppie (avab klaasunsi ja hüüab)

113.
Papa, kas ära ole unustanud?

Beermann (kannataniselt) Uida
siis?

Eddie (tuleb sisse) Ma ei tahtsinud
ju tänaseks India tantsijad vaate-
ma minna?

Beermann. See ei lähe tänaseks

Eddie Ah Jumal, ja ma isänustas-
sin nendat. Ta astub viimast korda
üle.

Beermann. Siisootame, kuningas-
mine tuleb.

Eddie. Ma ei saa aru mis pärast
just meie nii pinaldased oleme

Beermann. Selle pärast, et mul
veel muud asju teha on, kui sar-
nast karglemist päält soadate.

Eddie (hüües) Heiu! Kui kuri!

Beermann. Ma ei ole sugugi praegu
misuguses tujus!

Eddie (lätub kergelustunuga juurde
ja mõtab konversatsioonile)
See tuleb küik sinu poliitikat.

stul peaks need piiblid ära korjama
Beermann (äritatult) Anna raamat
 siia!

Eddie (kargakära) Ei, papakene.
 Ja jää meil veel kaigeks nende kal-
 lal!

Beermann (karjedes) Aga palun mitte
 te naljatada. Ja annad koha raama-
 tu siia!

Pr. Beermann. Missul siison?

Beermann. Aga ei või seda lapsi-
 out ülespidamist kannataida.

Eddie (paneb raamatu laua peäle),
 Aga palun andeks, armas papa!

Beermann (võtab ruttu raamatu
ja paneb ta riielile) Igal naljal
 on oma piir; seda ei tohi sa ära unu-
 tada.

Eddie. Ja trahvins ei tohi oma mit-
 te seda tantsijat näha?

Beermann. Aga tahaksin ju parema
 meelega sinuga kaasa minna, kui
 siin istuda. Aga see ei ole kardväi-

malin

Pr. Beermann Mine müüdi laps, ma
pean veel papaga üksi rääkima
Beermann Aga mul ei ole täiesti a-

ga

Pr. Beermann (kindlalt) Kui palju
on sul.

Offie Jumalaga, papake!

Kolmas etendus.

Pr. Beermann istub nahktooli peale,
mis raamatuviiuli kõrval on Beer-
mann seisab seljaga vastu kirjutuse-
laua toetades. Läbi akne paisiab
õhtuni päike, nõnda et Beermann
valgustatud on, kuna pr. Beermann
poolpimedas istub.)

Beermann. Lina, on see tarvilik, et me...?

Pr. Beermann. Ga.

Beermann. Kas ei saa seda edasi lü-
kata?

Pr. Beermann. Aga olen seda mända
... + ... lükanud, ja müüdi on

aga tulnud.

Beermann (segaselt). Mõnda saadot
ajalust sa siis räägid?

R. Beermann. Mül on üks palve
sinu vastu.

Beermann. Aga hämmellega. . .

R. Beermann. Ara see meid näeru-
vääriliseks

Beermann. Kuidas?

R. Beermann. Sa ei pea meid näeru-
vääriliseks tegema. See on minu
palve.

Beermann. Ole nii häbi, a ära anna
mulle mäistatus. mõista!

R. Beermann. Mis teada, seda ei
ole tarvis alles mõista.

Beermann. Räägi ometi selgemalt.

R. Beermann. Ei-ei! Mä ei räägi
mitte selgemalt.

Beermann. Seda nõuan oma kui sinu
mees

R. Beermann. Ei!

Beermann. See on aga väga kurb.

17
Abielu rahva vahel ei pea ülevõldse
saladusi olema.

R. Beermann. On see jälle üks põh-
jussõte? Aga need ei ole ju kellegi
saladused! (Beermann kehutab õl-
gased) Ei, illole, et ma mõnda
sinust tean.

Beermann (ruttu) Mis?

R. Beermann. Mõnda. Mida si-
na väga selgesti teadma pead, ja
mida mina ka müüd tean (väike
rahaaeg) Mõnda ei ole siis sinu
põhjussõte mitte rikutud. Meie
vahel ei ole saladusi.

Beermann. Mina ei jõua oma
pead murda.

R. Beermann. Ja sa ei pea ka
mitte arvama, et ma sinust
ja sinu üle kokut mõistan.

Beermann (tehtud rathusega) Selle
asemel, et sa avalikult väga
ütled, mis sa kuulnud oled. Siis
võiksin oma ennast kaalida.

R. Beermann, Selle cest tahan ma
just kõrvale hoida. Selles on mi-
dagi seisines taolist, kui ennast
kõutatakse

Beermann (naegunne) Sel viisil
võib kõige madalam laimatus pere-
konna õnne ära hävitada.

R. Beermann. Ah Fritz! Mida ei
ole ju sinu päältkäulajad

Beermann. Ja ei usu mind?

R. Beermann. Ei, ta see on häa mõ-
le mõlematele igatahes omelle.

Beermann. Mis selle puures hääd
võib olla! Ma oleksin midagi
muud oodanud.

R. Beermann Seda ei ole see muut-
te teinud. Kui sa auus tahad olla,
pead sa seda omale üttema. Maie
mängime ükskõiksele hulka aastatel
kõmmetite. Sina kui kristlik
perikonna pää ja mina kui usulise
päätkäataja

Beermann See on äige kena!

Pr. Beermann Mitte kena, kuid
tõsi ei ole ei saa sääl rumali
midagi parata, sest see tuleb
päha õpetus põhjus mõtetest
See näib seate uuendust ära-
tama, mille näin peame imesta-
ma.

Beermann, ja sul ei ole see võima-
lik?

Pr. Beermann Ka kristlikud
majaseadused põhjendatud olema.
Mida oleksin ma imestama pi-
danud?

Beermann. Kui sa alles minu
kaest küsid!

Pr. Beermann. Tahast olen ma
seda enam jätnud kui teised Aga
see on meie vande süüd. Meie olime
alati üheskoos. Kust peab mees
nõu palju iseloomu võtma, et ta
selle ja iga päev karsnõu minud
neli tundi otsa mõju avaldab.

Beermann Siis on see umbes sinu

arvamine meie abielu kohta?

P. Beermann See on ta kannapäält.

Beermann Kui pika aja järele?

P. Beermann Ma jõudsin sellele arvamisele kaunis vara.

Beermann Ja nüüd kahenümmne aastat järele seletad sa mulle et sa õnnetu oled.

P. Beermann Ei, Fritz! Sellest ei jät-
kuu meie juures õnnetu olemisest. Ei
ole ju ühtegi aadet peruslained.

Meie abielu ei olnud ju kellegi aade, ja-
sinu isik, ära pane mulle seda pahaks,
ei olnud ialgi nii särav, et talle paar plek-
si nähtu teha oleksin väinud.

Beermann (suurema äratusega) Aga mingi-
sugune põhjus peab sel olema, et sa mul-
le täna nusuguseid etteheitad teed.

P. Beermann Maie ei saa üksteisest aru
kui sa seda etteheitest nimetael.

Beermann Missis?

P. Beermann See oli kui palve mõeldud,
sa ei pea meid naeruvääriseks tegema!

Beermann Siis ära mängi pimesid!

Millega teen ma teid nauruväärilisiks?

P. Hermann. Oma kõbbelise preestrimehega, mille päale see õigesti ei ole.

Beermann. Mille päale mul õigesti ei ole?

P. Beermann. Mitte kõige vähematgi. Ja muretsed aga emale vastuseid, kes sind ja meid ühes sinuga nauruväärilisiks teevad, kui nad, mända teada saavad. Ja seda võeti teada saada, ka ilma et seda tahaks.

Beermann (naerab sunnitud) Linuke, ma arvan, sa oled armukade?

P. Beermann. Mis pärast? (Väike väheag.) Alla lovelan, et sa usud, et mul midagi palju maitses on, et ma mitte ühe, nõndanimetatud õiguse pärast armukade ei ole? Ja - muudugi ei lähe mul midagi kaduma. Ei, Frit, ma ei ole mitte armukade. (Väike väheag.)

(Sinnedus lähed) Alla pidem sellega harjuma, ja sest need saladused ja väikesed valed ja selle juures see võltsitud

pühalik olek, see teeb meile natuke liiga pahaks, ja vaeva on. Et ma ei söbraliku tunnetust alles hoida. Aga ma olen sellest üle saanud, sest et -- ja sest et ma sinul iatigi vieti uskumist ei ole. (Kahelaeg)

Beermann (vate pothouga) Lina, mis suguseid asju sa mulle räägid! Ja, tead sa vieti, mis sa räägid?

Pr. Beermann. Ma arvan küll.

Beermann (nagu enne) See on ju hirmus. Ja sõna on... õnnetus. Ma olen kumitanani, ma olen kuni selle tunnuni meelilusa vankse õnne sisse uskumist ja müüd peab kõik mäeda olema!

Pr. Beermann. Vähemalt sinu usk minu pimeduse sisse.

Beermann. Sa pead mind kuulma. See ei ole kellegi perekonna asi, kui enam usaldust ei ole.

Pr. Beermann. Oo, ka sellega võik harjuda.

Beermann. Ei, Lina! Näed sa, sulle on lugusid jutustatud, ja mina ei saa en-

naast kaalida, sest et mul sellest aimu-
gi ei ole. Sa pead mulle need koir-
ütlemad. Seda nõuan ma sinu käest.

P. Beermann. Kui ma seda tahaksin,
oleksin ma pidanud aastate eest
vääkima.

Beermann. Miks ei ole sa seda teinud?

P. Beermann. Sa võid arvata, et ma
põhjuste üle küll hästi järele mõtel-
nud olen.

Beermann. Selle jaoks ei ole põhjuseid.

P. Beermann. Ma väsin teha, nagu ei
näeks ma midagi, ja vaikida. Selliks
oli mul õigus. Aga väinida ja ennast
vaigistada lasta, sellega ei oleks ma
mitte valmis saanud. Siis oleksin mina
valitama pidanud, ja minul ei ole sel-
leks mõnda andi (Beermann teeb ühe
liigutuse). Ei - ära sega mind. Neil
asjadel ei pea viisakuseid laagajorge-
selt olema, mida mina ei teha. Ja
neil on nad, kui ma neid nimetan.

Beermann. Siis pean ma seda koht =

lustust rahulikult kandma?

P. Beermann Ja.

Beermann. Missuguse meelusega sa räägid! Kui see tõsi oleks, mida sa arvad - see ei võiks sulle ometi äärmiselt olla!

P. Beermann. Kouavad sinu eelise põhjust kinnistada, et missugustel juhtumistel ennast oldakse?

Beermann. Kui ma mõtlen, kui kaua sa minu kõrval käid sarnaste arvamistega, ja mitte sõna ei ole sa lausunud. Aga mispärast siis täna?

P. Beermann. Sest et sa nühaugel oleid, et ka minu sõbrust kaotada. Kõik eksitab mind, mis ma näen ja kuulen. Kuulas sa valjusti kiitles, mis sulle epesele väga vastumeelt peaks olema. Juba nädalate kaupa on minu ümber kõik ainult vale. Mis sa mulle ütled, mis sa lastele ütled, mis sa õhtu enne seda avalikult juttu teinud olen. Iga sõna valutab kõrvas ja äritab

vasturääkimisele; ma väikin, ja see
on ka vale.

Peermann. Aga Lina!

Dr. Peermann See on wäljakaannuda ma-
ta, kui wumats iga pits, iga liigutus
tehtud on. Ja sinna juurde tuleb veel
hirm laste pärast. Kuudas peawad need
weel elus teisele inimesele otsa waa-
tama, kui juhtumise nende silmad
awab? Rejuta enesele ette, mina
oleksin nende pärast wäikemid ja
nüüd kutseid sina teemad ilma
wälja rääkima. Ma ei taha mitte
nõnda elada hirmu ja wastiku tund-
muse wahel. Ma ma juube läbi wõideli-
nud, see kerkib jälle üles ja näib mul-
le täna inetum. Ma ei tea, kas ma
weel täna sinu hääsüdantist olekut
uskuda wain, ja kas ma weel sinu
sõber olen. (Tõusek üles ja lähed uuse
poole).

Peermann. Ma ei tunne sind sugu-
gi enam ära. Meie pikal abielu ajal

ei ole sa niipalju töiseid sõnu väärinud, kui praegu veerand tunni jaoksul.

P. Beermann. See oli vahet siiga, aga ma olen selle eest karistuse ära kandnud.

(Arval unse)

Beermann Linakere. 'Ja nüüd ei ütle sa mulle midagi enam?

P. Beermann. Ainult palve: ära tee meid naeruvääriliseks! (Ära)

Kelias etendus.

(Beermann seisab matune aega mõtetes. Siis kaanab ta elektri põlema läheduses raamatuvuuli juurde, võtab kammisotsionilakikoni vahelt Hauseri velle päeva raamatu ja teeb tema seistes lahti.

Koputatakse. Beermann pistab päeva raamatu ruttu taskusse.)

Beermann Disse.

(Hauser tuleb sisse.)

Kües etendus.

Hauser. Tere õhtust!

Bermann (uttab talle vastu) Issand
jumal, et teie ometi kiire tulite!

Hauser. On midagi juhtunud?

Bermann. Ei ei

Hauser. Teie olete mulle ütelda lasknud,
et te minuga tänana veel igal tingimusel
rääkima peate.

Bermann. Ma olin näinud teie
juures.

Hauser. Ja ei leidnud mind kahtluses
mitte kodust (On oma palitu maha
võtnud ja panud ta ühe tooli peale)
ütelge äige, teie näitate mul väga
pahastujus olema?

Bermann. Olen ka.

Hauser. Noh, sellepärast olete mind ka
kutsuda lasknud. Nõnda siis mis on?

Bermann. Palun, istuge. (Istuvad
poh. ette) Ma pean natuke kaugel
malt peale hakkama... kas teie
ei taha sigarit? (Võtab suitsutamise.
Laudalt ühe kasti ja pakub Hauser võtma
sigari)

Beermann. Ma pean nimelt nature
kaugemalt päale hakkama... Kas
teie mäkitate meie elart jaluajamist
Hausser. Tõsise kõlblise elu üle? (Pa-
nel sizar polema) Muidugi mäkitan
ma seda veel.

Beermann. Minul oli tundmus, nagu
mõlksuti teie kaunis wabalt.

Hausser. Wabalt?

Beermann. Nagu ei oleks teie mitte kitsa-
rinnaline.

Hausser. Kas teate, mina olen wana ad-
wokat ja waidlen harjunud kõmbe pä-
rast wastu. Tahest tejuwma ennast
halwennaks, kui ma olen. Nõnda et
kui teie minu pärast omale ettehei-
leid teete...

Beermann. Ma ütlen seda ainult selle-
pärast, et teie elu tunnete, ja et ma
kellegagi rääkima pean, kes mitte
nõnda kitsarinnaliselt ei mõtle ja
wabamalt otsustab...

Hausser. Kui teie eila.

Beermann. Mis ma olen ka aritatu. Aga ärme sellest räägime! Ma pean teilt nüüd küsima. (Wäike wähealt) Eks ole teie, teie ei tohi ka ametisäladust awaldada?

Hauser. Meie ei tohi ka seda awaldada.

Beermann. Mis ma teile ütlen, on niimeelt täiesti usalduse asi. Kähert leiate teie selle imeliku olevat -- aga weel: kas ei tohi teie siis ka ametisäladust awaldada, kui teie midagi kaustuse wäärilist teada saate?

Hauser. Teie olete ette rautlik nurjatejja.

Beermann. See wõiks teile pünlik pünlik olla olla...

Hauser (nimerdab). Ma meistan teie hoolitsemist lugu pidada. Aga ärge minu pärast muretsege. Minul on õigus wainida.

Beermann. Olgu siis... (saisibjuksid) ma pean kauemalt pääle hakkama.

Ma olen nimelt viimastel päevadel palju
 abiellu üle järele mõtelnud. Mina olen
 kindlasti viimane, kes abiellu kõrge,
 kolblise väärtuse juures kahtleb, aga
 emeti võib selle vastu mõndagi ütelda.
 See on küll üks väga õrn küsimus.

Hauser. Siis jätku emeti paar peatunni
 vahele ja räägime kogu prova Haute-
 vellest.

Beermann. Kust teie teate... ?

Hauser. Ma aiman. Kahet ei ole teie
 mitte esimene, kes minu pihitavale
 sattub. Eilast saadik on palju sü-
 dame tunnustusi üles raputatud. Teie
 oma on siis ka nende hulgas ?

Beermann. Teie küsite küll, kuidas on
 see võimalik ?

Hauser. Ei. Misuguseid häbemata
 küsimusi mina ei tee.

Beermann. Teie arvate viskesti, et
 meie juures rikkumata perekonna-
 änn valitseb.

Hauser (ritlu) Beermann, seda pa-

ponen ma teile pahaks, kui teie ennast
huvitavaks teete

Beermann. Teie ei pea seda mitte veidest
mõistma. Mina ei arma kellelegi süü-
di. Ma tahan ainult...

Hauser. Teie tahate ainult kõlblist
vabandust selle jaoks, mis mitte kõlb-
line ei ole.

Beermann. Ma tean juba, et selle jaoks
vabandust ei ole. Seda olen ma enese-
le sada ja tuhat korda ütelnud. Nõnda
mõistet ei ole ma oma põhjusmõtetest
mitte võitu saanud.

Hauser. Teie pidite ainult oma kart-
misest võitu saama

Beermann (raskes tõhates) ah, kui
teie teaksite!

Hauser Kõik muudagi ei jaoksmaid
teie mitte hüpatas lõbuskuste sis-
se, vaid renisite ettemaatlikult üle
aia, - nagu see teie paksule rõhule
kohane on.

Beermann. Ma oaksin teie juures midagi

muud kui pilget.

Hauser. Alla peen viist tee patulange-
mise pärast hirmsasti põrutatud olema?
Mis jaoks? Mis teul sellest oleks? Aga
nõnda teie olete, Kinnana kui teen-
dusi ei ole, peab teie noorus kengali-
tulega valgustatud olema, ja kui
te päevavalgele tulete, peavad isegi
teie väikesed patukesed tähelepäri-
mise väärt valguses paistma. Ei,
armas sõber! Kolbline ilmavard ei
saa ühtegi pragu, sest et teie minu-
li kukkunud olete.

Beermann Teie ei tea mitte, mis teie
mulle sellel silmapilgul teete.

Hauser. Arge tehke pikka juttu!
Teie ei taha emeli minu käest patuan-
densand must, vaid ma pean teiel aita-
spasaja ära summutada.

Beermann (kargak looli päält üles) Ja,
seda teie peate! Issand Jumal, on
palun teilt seda! Alla olen nõige hirms-
samas seisukorras. Teie ei saa seda ene-

sele ettegi kujutada, missuguses seisu-
korras mina olen.

Hauser. Noh, istuge jälle maha ja
ärge liialdage

Beermann (istub) Ühelt, minul ei ole
nii palju kuule tunda, et ta siin veel liial-
dada võib. Mis teie siis arvate? Või silma-
piln võib politsei tulla ja mind vangis-
võtta

Hauser (täpselt). On Hauteville juures
halbu asju juhtunud?

Beermann. Mitte, mida teie mõllete
Sellest ei ole juttugi

Hauser. Miks räägite teie siis vangis-
võtmisest? See on ju kõllus! Võtleme
õige aja üle rahulikult järele. Ah soo
ja. On teie pruul sellest leest aimu?

Beermann. Sellest leest. Ma ei arva
mitte. Ta arwab ainult nõnda üle-
üldse... aga see on praegu lühine
asi. Teie teate ometi sellest päeva-
raamatust, mis selle vaimala nais-
terahva juures leiti?

Hauser. Muidugi tean ma. Mina selle-
ta ei oleks meil linnas nii palju patu =
kahetsejaid.

Boermann. Kujutage enesle minu seisu-
korda ette! Ma tean, et ma sääl sees
seisan; mul on selle araneetud raa-
matu pärast lihtsalt mõõr naelas!

Hauser. On siis nii kindel, et teie nimi
ka sääl hulgas on?

Boermann (kõvasti) Ja!

Hauser. On ju võimalik, et...

Boermann. Mida ei ole võimalik. Ma
seisan sääl sees. Ja sääl pean ma
rahulikult astuma, kuni mind ära
hävitatakse! Sest mina olen hävita-
tud, kui see kullavaks saab. Mõelge,
mina kui riigipäeva kandidaat! Mi-
na, kui kõlbuse selksi president. See
läheb kandidaatide ajalehtedest läbi.

Hauser. Ah, see aratakse lähelepane =
mist.

Boermann (püsti karates) Ja siis need
tagajärged sin! Linnas! Pererõnnas!

Ma olen lihtsalt surmitud! Issand Jumal, kuidas ma veerwa nägin, et sellele inimesele politsees selgeks teha, mis see = just ärmetus ta külvale!

Hauser (kohkuralt). Teie käisite politseis?

Beermann. Muudugi käisin ma seal.

Hauser. Ja pühtisite?

Beermann. Mitte mõtet! (Tõstusjälle)

Ma rääkisin teist eest. Ma kujutasin sellele inimesele ette, et ta valitsuse meelse olluse hädusse saadab, et ta riigimõttele kahju teeb - aga!

(Tõob käega vastu otsaesist) Seal! ja, sellel on ainult paragrahvitud pääs!

Hauser. Karjumine ei aita meile midagi. Beermann. Meie peame rahulikult järele mõtlema - See on kõige - säält tähtis. Weel ei ole see raamat prokuröri käes.

Beermann. Ei, sääl ei ole ta mitte.

Hauser. Ja niikaua kui ta politseis on,

on kõik veel võimalik.

Beermann. Põlitses ei ole ta ka mitte.

Hauser. Muidugi on ta sääli. Kust ta peab siis olema?

Beermann (oma rünnak päale näidates) Siin!

Hauser (arusaamatalt) Kuidas?

Beermann (lõmbab päevaraamatut taskust välja ja paneb laua päale) Siin ta on.

Hauser. See on see kuuluis proua Hauteville päevaraamat? (Beermann niiskalt pääl). Ja, kes teile selle andis?

Beermann. Mitte keegi. Ma võtsin ta omale.

Hauser (avab suu) Ha -

Beermann. Karastasin.

Hauser (lõkkub oma tooli tagasi ja pistab rõvasti naerma). Seda tegite teie (Hauser) See on... see on traagi. Muidugi on mul teie ees auvõrk. Seda ei oleks ma teist uskunud. saan võtku (Hauser ja

127.
lööb emale põlve peäle)

Beermann. Teil on hääl naenda, aga
minna kigistan hirmu pärast.

Hauser. Ärge aivrauge mul esimest
mõju ära. Ma imestan teid peaaegu.
(Kaerak jälle). Ma pean teie käest an-
derss paluma. Ma pidusin teid
ühes üsna väetikesens kurshuaks,
ja nüüd teete teie seda!

Beermann. Andke mulle parema
nõuu. Ma ei ole ommetigi rahu-
lin, sest saadik nui see rannat mul
käes. Ma tahsin teda ära hävita-
da, aga kuidas? Kui ma ta natu-
relin, võib liikkusid leida.

Hauser. Põletage ära

Beermann. Kus? Mäl on ainult kää-
gis tuld. Kui ma ta ära peidan,
pean ma ikka jälle sinna jooksma
javalutama, kas ta alles on. Ainult kui
ma teda enese juures kannan, tunnen
ma ennast natuke rahulikuma.

Aga mul on tundmus, nagu kasu

ta mul taskust wälja ja politseis lei-
dakse omeli, et ta puudub.

Hauser. Rebase see leht wälja, kus tee
nimi pääl seisab, ja saatre ta ilma
oma allkirjata tagasi!

Bermann. See ei lähe; ma seisan liiga
sagedasti sees.

Hauser. J-ja!

Bermann. Mis ma pean tegema, kui
politsei seelu raamatut minu käest jä-
lele pärib?

Hauser. Saäl on ainult üks wõimalus
Teie ei tee midagi.

Bermann. Aga see on selge, et ta minu
käes on!

Hauser. Nüüd peate kindlaks jääma.
Aga jumala pärast selle sihi pääle
oninigi, et ülestunnistamise läbi oma
asja paremaks teha wõik!

(Keulda on, kuiidas üks elendusel
kõvasti ja kaua küliseh)

Bermann (kargab ehmatades püsti) Tääl!

Kas kuulsite?

Hauser. See on keegi külaline.

Beermann. Sel ajal ei tule külalisi (Wolab
 ruttu taskuraamatut). Kuhu ma selle
 ära meeldis räkala peidan? (Wolab
 ühe raamatu riivilt ja tahab päwaraa-
 matut sinna vahile panna, siirvitab aga
 jälle ja paneb raamatu tagasi) Issand
 Jumal, kuhu ma ta panen?

Hauser. Andke ta minu kätte! (Beer-
mann annab ja Hauser peotab päwaraa-
 matu oma rinnataskusse). Minu juu-
 rot ei otsi teda keegi.

Beermann. Ma palun, jääge minu
 juurde.

Hauser. Kui ma sellega teie hääks
 midagi teha võin. Aga Jumala põ-
 rast, mees võtke ennat kokku! Kui
 nüüd tõesti politsei tuleks, teie väri-
 sete ju! (koputatakse)

Beermann (ähvades) Wail! (Koputatakse
weel kord) Sisse!

Betti tuleb pahem ja annab hävra
Beermannile ühe nimekaarti)

Betty See härra palub teiega tungivalt
rääkida (Beermann võtab varisema
käega kaarti ja loeb ette: „Professor Was-
ner.” Ta hingab kuuldavalt nergemini, siis
itleb ta tugeva häälega: „Ma lasen palu-
da.” Betty ära)

Beermann Kenda clan ma juba kuus
tundi.

Hauser (annab Beermannile käe) Olge
rahulik, kallid sõber! Ja kui tõesti teil
kallale tuldakse, siis valitage mis võite!
Andi teil ju on! Hääd õhtul! (Ära palu
Unse pääl sattub aga Wasnerile vastu, neda
ta tergetab)

Viies etendus

(Wasner kannab hõltsi; parem nurg nagu
pildi pääl ümber pakema öla visatud. Käes
hoiak ta suurt pehmet kübarat. Juuksed
ripped otsa pääl; valkjad habe lehvib
annal)

Wasner, Ma tulen kõige imelikuma asja
pärast, millest pärast kunagi üks mees
keise juurde on tulnud.

Beermann (väga närvilixult) Peab see täna olema, härra professor?

Wasner. Asjaluud summivad mind seda küsimust jaatamee.

Beermann. Aga on juba nii hilja!

Wasner. Ma annan järele, et aeg mitte kohane ei ole. Selle pääle vaatamata pean ma teiel paluma, mind ära kuulata.

(Beermann istub kirjutuselaua juurde ja surub taskurätiku vastu otsaesist Wasner rõõgib püsti suutes edasi)

Wasner. Tee teate, et ma juba aastate eest omale ülesandeks olen teinud, kõiki loodeid koguda, mis meie rahva kõlbelist tunnet ära hävitada ähvardavad. Ma võin küll ütelda, et minu kogutäielik on, ja et mul kardab läks, sepa kirjanduse hädaohku vastu vaieldlemata löeks seha. Missugune hävitav mõju misugusel meelte äritusel olema peab, selle kohta ei ole täna päew enam kahtlust, sest -- (mõjurikas rahe aeg Wasner lasel hääle wel sügawamale langeda)

-- mina ise olen selle ohvriks langenud.

(Beermann jääb ilma osavõtmata istuma Wahaeeg). Ma saan aru, et keegi sõnusi leia; ma olen peaaegu ise enese juures kahtlema hakanud. Ma olen eneselt küsimus, kas mul veel õigust on meie rahva kõlblise parandamise hääks töötada ja ma jaatan selle küsimust allespika järel mõllemise järele. (Wahaeeg)

Beermann (mõttes mujal). Ja, ja! härra professor!

Wahner. Teil on õigus kõik leada saada, aga lubage, et ma lähemalt sellest ei räägi. Lühidalt, ühel päeval ei ole ma oma kogu vastu mitte nõnda erapooletu, kui müüda, ja ma lasksin ennast ühel sõbral hukkamõistmise väärilisel viisil kuhugi minimeer aavateleda. Mul ei ole tarvis teile alles ütelda, et ma seda inimest nüüd kõigest hingest vihkan.

Beermann. Missüüri te mulle seda öieti jutustate?

Wäsner, Sest ei meie mees meie kõrvale
kõlvatuse vastu väidelnud olemine. Ma
pean teilt küsima kas teie mind veel
selle väärliisiks loete, et meie ühiste ide-
alide eest väidelda.

Beerermann, Minu pärast nii palju kui ta-
hate. Mina ei tee teile takistusi.

Wäsner, Siis ei saa teie oma abi mulle
mitte keelama.

Beerermann, Meie räägime selle üle hõm-
me härra professor.

Wäsner, Hea mees on liiga hilja (Beer-
mann lasi ennast osavõtmata seljakülje)
Mina eksimuse järel oli mul selge, et
ma teisi selle hädaohu eest hoidma
pean. Minu kohuse tundmus oli mit
kinnitust saanud, ja ma kujutasin polit-
seile ühe - igatahes ilma nimeta - kirja,
kus ma teda tungivalt üles kutsusin,
selle naesterahva kõlvatule tegevusele
lõppu teha.

Beerermann (jälle lähelepanelikult) kuulge,
see ei ole aga mitte ilus.

Wasner. Ma pidiin omale kindlat tead-
mist onuresema, et ma seespidiselt veel
kõlbluseselt si liige olen.

Bermann. Ma lina leian, et see ilus ei ole.
Peab ikka tänuks olema.

Wasner. See tundmus oleks mind alles
ei ole süüdlaseks teinud (Bermann ve-
hitab õlgasid) Aga nüüd tuleb see, mille
pärast ma siin olen. Minu kirjale on ta
gajärg olnud. See inimene võeti kinni ja
tana pärast sööki tuli nimetatud
valelik sõber minu juurde ja süüdiotas
ennast, ta olla ettevaatamata olnud
ja sellele inimesele seekord minu ni-
me nimetanud, ja nüüd seis ta minna
igatahes selles nimekirjas, mis tema
juurest on leitud.

Bermann (kargab püsti). Kudas ta ni-
mi on?

Wasner. Hauteville.

Bermann. Siis tee ole te selle leojuu-
res süüdi? (Wihaseid) Härra, kas teate
ka, mis te nonda saanud olete. Kui

palju perekonnasisel teie meeleära =
heitmise kõige viimase piirini olete
ajunud?

Wasner. Ma tean seda.

Beermann. Teie ei tea seda mitte.

Wasner. Ma olen ju selle pärast siin.

Beermann (arusaamatata) Kuidas?

Wasner. Ma pean teid paluma, et
teie veel täna ööse seltsi komitee kokku
kutsute. Selts peab meil tegema, et
see protsess tulemata jääks.

Beermann. Oleks teie ilma nimeta kir-
ja kirjutamata jätnud.

Wasner. Ma palun, kuulake mind.

Keezi on sisse kukkunud, kes teile lähe-
dal seisab. Ma läksin selle teate päält
kohe politseisse ja tahtsin ennast
kui kõlbuse selle asemiku esitleda.

Aga nüpea kui ma seda ütlesin, vi-
sati mind otse wälja. Trepi pääl tuli
mulle meie kaubanõunik Bollau
wastu, kelle käsi politsei presidendi
juures nõndasamuti oli käinud.

Ma kaebasin temale oma häda ja ta
tunnistas mulle üles, et ka tema selle
kirjaga ohvriks on langenud.

Beerermann. Meie kaubandusemin. Pool
laud?

Wasner. Kahjuks ja, Ma ei saa sellest
küll aru. Sest tema ei ole veel mitte
kõlbavusi teeniduse materjali kogumise
läbi riisalusesse sattunud.

Beerermann. Mis tahate meil nüüd minud

Wasner. Meie sõber soodab mind teie
juurde. Ta oleks ise tulnud, aga see põru-
sus viskas teda haigewoodisse. Ta palub
teid hinge põljust, teie pidada aru-
tee otsesõnu nõtku kutsuma. Meil
on mõjukaud isikuid sellises, kes minis-
teriumis läbi venna peavad et asi ära
lõmma teetakse.

Beerermann. Olenks teie ilmanimeta
kirja kirjutamata jätnud.

Wasner. Ma olin sellenks kõlbliselt
kohustatud.

Beerermann. Ja nüüd oleme meie

kõikliselt kohustatud aja ära sum-
kutama).

(Betty tuleb palj.)

Reues etendus

Betty (annab kaarti ära) See härra üt-
leb, et tal väga ruttu on.

Beermann (loeb) Assessor Stöbel!

(Chinataades Bettyle) Ütelge, ma olen ära
reisinud (Betty tahab minna) Ei! ütlege,
ma olen haige... või Betty... ütlege,
maootan teid (Betty ära.)

Leitsmes etendus

Wasner. Mis kella ajal peab komitee
koos olema?

Beermann (aridatult) Jätke mind ra-
hu oma komiteega!

Wasner. Teie ei lohi meid õnnetus mit-
te maha jätta. Wäe juhataja ja wägi peavad
wana Saksa kombe järel kokku hoid-
ma.

Beermann (nagu enne) Tereolite kõige
jüures süüdi.

Wasner. Siis pean ma meie haigele Bol-
laudile ütleva, et me mitte teie poole
koota ei tohi?

Beerermann. Kui ^{see} mul ühe tunni pärast
meil võimalik on, siis tuler ma tema
juurde. Enam ei või ma lubada.
(Assessor Shöbel tuleb pah ja jääb
ukse juurde seisma)

Rahvasas etendus.

Shöbel (väga tõsiselt) Harra Beerermann,
ma pean teiega nelja silma all rää-
kima

Beerermann (sepselt) Teie-minuga? Ja, siis
ei jää küll muud üle.

Wasner. Ma lähen. (Lähel pahi ära Shö-
bel on sisse astunud. Ukse poal jääb Wasner
seisma). Tunni aja pärast kogub ko-
omitee ennast haige sõbra juuresõnnu
afie ootame presidenti. (Ära)

Üheksas etendus.

(Shöbel ja Beerermann seisavad vaikides ühe-
te kõrval)

teise vastu. Mõlemad rõhatawad. Väike
rahe eeg.)

Ströbel. Teie imestate mist küll, et ma
nii sagusel isäralisel ajal tulen?

Beermann. Miks pärsart peaksin ma
imestama?

Ströbel. Asi, mis mind teie juurde
toob, on nõnda hädalik, et te mind wa-
kandama peate.

Beermann. Oo, palun! (Wäike rahe-
eeg. Mõlemad rõhatawad)

Ströbel. Teie olite täna enne küündat mi-
nu büroos...

Beermann. Mina?

Ströbel. Nii ja, teie olite ju täna minu
juures...

Beermann. Aegus, ja! Meil oli lühike
lähivõõrkimine. Ma pean nimelt wa-
kandust paluma, härra assessor, mul
on nõrvades hingamine ja sellest tuleb,
et ma kergesti unustan...

Ströbel. Et teie seate loodetavasti,

milles t meie rääkisime?

Beermann. Üsna lümedalt. Kui te meile meelde tuleb, siis lähel juba.

Stöbel. Teie näisite Hauterville pärast

Beermann. Loo?

Stöbel. Wõi Hoehsletteru. . .

Beermann. Ja, kui te seda ütlete, peab see küll nõnda olema.

Stöbel. Minuarwasin esite, teie tulite, et oma rõõmu avaldada, et me selle inimese sinni olime võtnud. . .

Beermann. Ei, seda ei tee ma mitte.

Stöbel. Muidugi ei teinud teie seda. Ma imestasin ju, et teie otse sinni võtmise vastu olite.

Beermann. Misspärast peaksin ma sinni võtmise vastu olema?

Stöbel (kärskelt) Aga härra Beermann, teie peate ometi mäletama, et me selle päewaraamatu üle rääkisime!

Beermann. (uttu) Ühest päewaraamatust ei tea ma midagi!

Stöbel. Teie olite isegi kangesti aritatud!

Beermann Ühest päewaraamatust ei tea

ma midagi. Teie ei ole mulle ilmasgi
ühtegi raamatut näidanud. Seela tean
ma kindlasti.

Ströbel (maltarahvete) See piindus mul
weel, et ma teid niusuguses olexus leian. Teie
olete nähtavasti haige!

Beermann. Kirmus hungumine kõrwa-
des ---

Ströbel. Ma lähaksin otsenohi ära, kui
wähemgi wiivitus kõimalik olexs. Aga ma
pean selle üle, mis kõige tahtsem, weel täna
õhtu teega läbi rääkima. Kas teid siis
mõni rohi ei aita?

Beermann. Saal ei aita ünski rohi. Ma
võin teile ainult ütelda, mina ei kea min-
gisugusest raamatust.

Ströbel. Jumal! Jätke ometi see raamat!
See on ju kõrwaline asi!

Beermann. See on kõrwaline asi?

Ströbel. See on ilusti minu siigutuse
lawa sahtles.

Beermann. Soo? Aga ma ei saa aru,
miks teie täna õhtu weel tulite?

Ströbel (täiesti meeltäraheites). Ma tahtsin ju seda teile ära seletada. Aga kuidas pean ma seda pääle hakkama? Teie mäletate veel walt veel seda, et te minu juures olite. See on uskumata, kuidas misid tänu teinest seadid õnnetus taga viisid!

Bermann (väga palju kergemalt) No, rahus-
tagennast ainult, härra assessor, küll
me selle asjaga juba joonde saame.

Ströbel (murtult) Ei. Meie ei saa temaga midagi
te joonde.

Bermann (häänis tehes) Istuge äige siia tooli
li pääle -- soo! ja mina istun siia -- so
ja nüüd vaatame äige (Istuvad pah. ette)
Illa tunnen nimelt et mul juba natura-
parem on. Siis see raamat, see on teie kir-
jutuselaua sahtles?

Ströbel Illini pärast olgu ta tuhat sülda
sügawal maal. Arme räägime ometi
fumala pärast enam sellest raamatust!
See wiik meid hoopis asjast kõrwale.

Bermann Teil on äigas, meie ei räägi enam
sellest. Ja nüüd vaatame äige; mina olen

tee juures Hauteville pärast...

Strobel. Ja saäl peaksite teie minel otse Jumala keeli, meil pidada asja ära sumku-
tama.

Beermann. Seda ma tein. Ja muidegi.

Strobel. Noh näete. Ja sellepärast arvasin
ma, et see teile kõige suuremal määral
tähtis on, skandali ära hoida.

Beermann. Kuidas nõnda?

Strobel. Mitte isiklikult tähtis. Väiel
üleüldiselt inimlikult või kodanlikult
Teie ütlesite mulle isegi, et teie kui kõlbli-
seltsi esimese otse oma kohuseks peate,
protsessi ära hoida.

Beermann. Riigi alal hoidmise põhjusmõt-
te pärast.

Strobel. Valitsuse meelselt kodaniku-
hää meelsuse pärast. Ja ma arvasin,
et teile see väga tähtis oli.

Beermann. On na, härra assessor! Arva-
se teie, mina muudan oma põhjusmõt-
teid? Ma rordan teile, et ma seda
protsessi õnneluseks pean, sest et ta riigi-

mõtte vastu käib.

Strobel. Aga siis oleme ju põhjusmõt-
teliselt ühes mõerus.

Beermann. Teie ka?

Strobel. Täiesti.

Beermann. Ma mõtlesin, sest ei teie tänas-
enne lõunat . . .

Strobel. Ja mina mõtlesin, sest et teie
nüüd enam ei mõelita. Aga igatahes põh-
jusmõttelekult oleme me ühes mõerus.

(Raputavad üks teinul kätt)

Strobel. See on mulle juba suureks murgitu-
seks, kuigi sellega ka veel midagi võide-
tud ei ole. Aga meie saame nüüd üks teisest
paremine aru. Ma tulen nüüd oma siin-
käigu päris õks tarbe juurde (kõhalab)

Härra Beermann, ma pean teilt auusõna
paluma et mitte ühtesilpsi sellest, mis ma
teile ütlen, ialgi üle teie huulde ei tule.

Beermann. Minu auusõna.

Strobel. See on ameti saladus. Isegi vahet
riegisaladus, ja ühel ettevaatamata sõnal
võksivad ettearvamata kogajärjed olla.

Beermann Olge minu päale kindel

Ströbel. Ka perekannas.

Beermann. Mitte sõna!

Ströbel. Täna on nimelt pärast seda, kui teie minu juures olite, kõige imeliku-
maid asju ilmsiks tulnud. Midagi koguni
kuulmatat! Aga eks ole, mul on teie auu-
sõna?

Beermann. Minu pühalik auusõna.

Ströbel (kumardab ettepoole, hoia käe
see ees ja sisistab). Sel õhtul, kui meie
Hauterille juures läbiotsimise toome
panime, oli tema korteris ilma meie
teadmata üks väga kõrge isik.

Beermann. Seda võin ma arvata.

Ströbel (kõvasti). Seda ei väi teie mitte ar-
vata (Sous lades). Meie noor kroonipärja
prints Emil.

Beermann (lööb omale põlve päale selista-
des). No, ma arva omelt!

Ströbel (jälle kõvasti). Teie saate aru, et
ma seda teie mitte ainult ei leidnud
ei ütle, vaid et mul sellenast sunduvad põh-

jused on. Illes teie ennem küzi mõttest ütlesite, see on sellega oma kõrgemale tipule jõudnud. Oma kõige kõrgemale tipule. Kõik võimalused nüüd veel seda naisterahvast võtku kätte anda, on sellega lihtsalt õhukes muutunud.

Beermann (kargab üles) Aga süütegija kõik häa.

Ströbel. Midaagi ei ole häa. Jaage istuma, härra Beermann. Süütegu ise on küll kadunud, aga süüteguja on veel saäl ja on meil nagu määratu kalju tee pääl ees, nõnda, et meie temast mõelda ei saa.

Beermann. Ah Hauteville? (Ströbel ninkutab pääl) Noh, näidake talle üht auku ja ta kaob.

Ströbel (raputab pead) Esitaks - teiseks. Arvate teie, et ma oma pääl ei ole murdnud, et üht võimalust leida? Esitaks. Kui me tal lihtsalt jooksta laseme, teab seela homme terve linn. Ajakirjandus hakkab asja otsast kinni, ja skandaal on hullum kui protsessi puhul ei, see =

luse täht vähemalt peab ukkumata jää-
na. Hauterille peab kaitsjoni maksma,
lastakse wabaks ja siis peab ta ära põgenema.
Minult sel kombel oleme me uxyade kõ-
nele eest kaitsitud. Kas saate minust aru?

Bermann. Teie mõllete kaitsjoni pääle?

Kröbel. Ma mõtlen esiteks kaitsjoni
pääle. Aga kuia minult see oleks! Mõtlege,
see inimene ei taha üleüldse ära minna.

Bermann. Ta ei taha?

Kröbel. Ei. Ei taha. Alla lasksin ta tänä
pärasit lõunat jälle ette tuua ja ütlesin talle,
et me temaga paremalt jahlida ei taha. Kuulge,
ütlen ma, teil on äärmiselt maksimeeritud
marka kaitsjoni ja need tunne pärasit
olete teie waba, ja homme hommiku kell
siitse lähed rong Brüsseli poole (Kuulda
on majakella). Mis te arvate onis see
inimene teie? Ta naerab. Ta teesla wä-
ga hästi, mis pärasit meie nõnda lahked
oleme, ütlete ta. Ja mitte wiit marki-
gi ei tahta ta kaitsjoni maksma, kui-
gi teil seda kogemata oleks. Ta olla juba

juba selle mõttega ära harjunud, et asi
 kohtus harutusele tuleb, ütleb ta allina
 seletan talle. Peenikeselt ja jämedalt
 . Midaagi. Ta naerab ainult (Koputus =
 tarse. Betty tuleb pah. nimekaartiga)
Bermann (Bettyle) Missis tana on?
 Siin ei ole omegi rõõrasternaja (Wolke
kaart ja kusk) Kaba härra Bodovon
 Schmettau?

Ströbel. Alla palun, võtke see härra vas-
 tu.

Bermann. Küüd kus meie nõu peame

Ströbel. Alla palun seela.

Bermann (Bettyle) Ma lasen paruni
 härral paluda (Bettyara)

Ströbel. See on printsi adjutant. Alla
 ütleks talle, et ma teie juurde lähem,
 ja teie mõite arvata, mis seeguses raku-
 tuses ta on.

Bermann (Kui ma teile sellega kasulik
 alla väin . . .)

Ströbel Kõga. Terve vastutus seisab minu
 pääl, ja ma pean vähemall näitama,

et ma ühtegi abinõu katsumata ei ole
jätnud. (Koputatakse)

Beermann. Lisse! (van Schmettau astub
sisse)

Kümnes etendus.

Schmettau. Tere õhtust

Shöbel (kes nõndasamuti kui Beermanngi
püsti tõusnud on). Tohin ma härrasiel
üksleisega tutvustada? Härrarenter

Beermann - härra parun Schmettau

Schmettau Meie nägime üks teist tänä
juba päälis kauelselt.

Beermann. Ma mäletan.

Schmettau Teie olete sinise kõlbluse
alube esimees? Ma pean negatibes
tunnistama, et ma nende põhjusmõte-
tega mitte nõuus ei ole...

Shöbel (partlikult vaheli rõõmades) Paru-
ni härra, tohin ma teie tähelepanemist
selle pääle juhtida, et härra Beermann
isiklikult nendest õpetustest palju
kõrgemal seisab?

Schmettau. See rõõmustab mind. Aga

kui õpetus, ei olegi see nii halb. Ainult
ma ei näe seda mitte häamelega, kui
vahet ei tehta.

Boermann. Karvepöäl seesama, mis
mina ütlen.

Schmettau. No, näete!

Stöbel. Härra Boermann on ka suure
vana = vaba meelse ühuse valimise
kandidaat.

Schmettau. Nõnda siis see oleks mulle
väga armas, kui me üks teisest aru saame.
Kui keegi härra on?

Stöbel. Pohjusmõttelikult oleme me
iigel nõuul.

Boermann. Täiesti.

Schmettau. Siis jõuame ka tegelikult ära
le otsusele.

Stöbel. Ma tein härra Boermanni usal-
duse asaliseks.

Schmettau. See oli paha lugu. Paha! Kes
vähegi augetunult tunneb, võib seda ette
kujutada.

Boermann. Paruni härra olivad... ?

Schmettau

Stöbel. Tohin maasja juurde tagasi pöörduda? Majustasin parajasti, et Kaudeville vastu kõrgub. Ja ütlik, tal ei olla kaitsjoni, ja kui tal seda oleks, ei maksaks ta midagi.

Schmettau. Jumal! Tema on ju seisukorra peremees.

Stöbel. Kuid tulebaga see kõige raskem Tema ütlik, kuita linna-st ära minemise pidada ja terve oma elu ülespidamise kaotama, siis tahta ta ka sellekohast kahjutasu. Ma tein talle müüdugi selgenu, et see, nõrgalt võeldud kuulmata noormine on. Siis mitte, ütlik tema, siis tuleb askarutusele.

Beermann. Ja teak, et see võimata on.

Schmettau. Ma olen teile tänulik selle sõna eest.

Stöbel. Ma küsisin talt, mista kohase kahjutasu all arwab. Ta vastab mulle: kümme tuhat marka. Mina kukkusin pekali. See teeb ühes kaitsjoni ga viisteis kümme tuhat marka!

Schmettau. Hümat, ei ole see ju nii hirmus.

Stöbel. Aga kes peab seda maksima?

Schmettau. Ja meie mitte! Ja päale selle peale
kojas nüüdsest päale kokkühoidmise meim
valitsema hakkama.

Shöbel. Ma olen kimbatuses, milles tina mitteväga-
pääsemist ei leia. Ilina mitte Ma tean ainult üht
härra Beermann. Teie ise ütlesite, et see rõõbluseselts
koige suuremal mõõdul tähts on, et usk rõõbluses
alles jääb. Teie seltsilikkometel oleks ju xerge asi, kojam
duse keel seda summat kokku saada Teist ab
nõuu ma ei tea.

Beermann (seisab mõtteks, käed unna peal) Komitee
votab oma presidenti ja ma tunnen ühte profess-
sori, kes Ma kija cest tuhat marka peale (Teisti
pool) Ilina paljude sõnadeta minu härrad, ma teen se
Ilina vastutan selle cest, et selts selle summa ära makses.

Schmettau. Härra von Beermann, ma võin ainult
ütelda: leie ole, kui aumees teineteid. On õnne
mulise aueläht olemas! (Annab talle näht)

Beermann. Paruni härra, usuge mind, ma ei
teemid seda mitte sellepärast.

(Lõpp)

